

R O D U L P H U S

H A B S B U R G I C U S , 2.

P A N E G Y R I C O H I S T O R I C O C E L E B R A -
T U S , E T N O T I S V A R I I S , A R E G U L I S
T H E O L O G I C I S , E T H I C I S ,
P O L I T I C I S I L L U -
S T R A T U S

C A S P A R E V D O R N A V I O

PHILOS. ET MEDICO.

Editio altera, plurimum aucta
& correcta.

BETHANIÆ AD ODERAM

JOHANNES DÖRFFERUS TYPOGRAPH.
SCHÖNAICH. EXSCRIBEBAT.

SERENISS^{mo} AC REVEREND^{mo}
PRINCIPI AC DOMINO,
DN. CAROLO ARCHIDUCI
AUSTRIÆ, DUCI BURGUNDIÆ, STYRIÆ,
CARINTHIÆ, CARNIOLÆ,
WIRTEMBERGÆ
&c.

EPISCOPO
BRIXIENS. ET VVRATISLAV. &c.
COMITI HABSBURGI, TIROLIS
GORICIÆ &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSO.
HOC SUBJECTIONIS
MONUMENTUM

OPPIGNORAT PERPETUUS DEBITOR
L. M. Q.

CASPAR DORNAVIUS

δέετῃ καὶ χάριτι.

BETHANIE AD ODERAM

JOHANNES DÖRFFELNUS TYPOGRAPH.
SCHÖNVALD. EXSCRIBEBAT.

ALLOQUIUM.

Um in quovis vitæ opere, tum maximè in civilis societatis commercio, in quemcunque se quis locum dederit,

*Pervarios usus artem experientia fecit,
Exemplo monstrante viam.*

Atq; hæc ipsa experientia, ut peperit artem, ita eandem servat, nutrit, dirigit; non illa duntaxat, quæ nostra est; sed mutuatitia altera, quam illustri documento rerum gerendarum exhibet historia. Qua in re ut pleriq; conspirant sententiis; ita vicissim opinionibus dissident non unī, qui subdubitant: utrū ille thesaurus exemplorum promendus sit ex annalibus veterum; an ex rerum nostrarum patriæq; commentarijs. Equidem in promptu sunt, qui teneriter adeò in sinu fovēt geruntque in oculis antiquos; ut hos solos putent monumenta *πρὸς τὴν Ἑπταξίαν καὶ Ἑδαίμονίαν* reliquisse: nostræ gentis aut etiam superioris ævi scriptores superciliosè despiciant. Videtur

*Dionys. Ha-
lic. lib. 1.*

mihi censorum istud genus iniquum in excel-
lentes viros, qui, fastidioso hoc contemptu po-
stremi temporis, privantur justo encomio suo,
quod ipsa virtus sibi deposcit. Videntur etiam,
Arbitri illi nimis illiberales, adversus Natu-
ram impij; quæ nec viribus delassata, nec ullo
seculo tam profligatæ & infestæ extitit invi-
diæ: quin viros excitaverit, quorum exempla
ad præclara facinora fervirent posteris; in
hanc rem literarum monumentis incidenda.
Ex adverso se nobis offerunt; qui delicate a-
deò consecretantur suæ ætatis majorumque hi-
storias; ut has unas unicâq; ad prudentiam &
διδασκαλίαν ἀπ' ἐνὶ sufficere arbitrentur. Qui mi-
hi pueris quàm simillimi videntur; quo nomi-
ne & Græci insigniebantur: quòd nullam an-
tiquitatis memoriam habebant. Sapere ergo
rectiùs videntur & in rem suam & publicam;
qui historicos veteres, in quibus corroborata
quædã vis est ad res probè conficiendas, quasi
ὡς ἀλλήλως cum recentioribus conjungunt: ut

*Diodor. Si-
cul. lib. 1.
Plato. in Ti-
mao.*

Horat.

————— *alterius sic*
Altera poscat opem res, & conjuret amicè.

Neq; verò ita sum improvidus rerum æsti-
mator

mator; ut approbandos censeam eos, qui novitium qualemcumq; rumusculum, quocumq; auctore, captant, admittunt, disseminant in vulgus. Absit, ut intemperantes adeò abutamur pretiosissimo thesauro; quale tempus esse putamus. Vera ex annalib. replicentur, non incrustata figmentis: adferantur illustria, non vilia; plena doctrinis, non inania, nulliusque succi & floris exponantur: verbo, quæ & præclara sint, & magnifica, & multimodis utilia. Talia, si uspiam, in historia certè Austriaca tam luculento exstant splendore: ut qui verborum malignitate detrahare illi velit, dignus videatur, cujus fronti infelix litera jure meritoq; imprimatur. Ego sanè, pro vireculis meis, periculum jam olim feci non domesticâ tantû lectione meâ; sed publicitus quoq; signû studij mei extuli; quum ex infinita copia rerum præclarissimarum, à Rodulpho Habsburgico gestarum, plerasq; verborum compendio in formam Panegyrici, ut poteram, concinnabam. Fuit hic libellus ita hinc inde distractus; ut multorum vota secundas mihi curas impo-
fuerint,

fuerint, recognoscendi eum, exemplificandi
& novis quasi tessellis interpolandi. Feci hoc
majori cum lubentia; quòd juxtà etiam suppe-
ditaretur occasio, indicium faciendi; reliquos
Cæsares ab hoc Rudolpho oriundos, eadem
me culturâ styli producere in Famæ campum
laborare; quosdam etiã adfectos habere. Quò
minùs enim præstare illud potuerim hæcte-
nus; ut pollicitum me esse memini; varia re-
rum mearum vicissitudo, cujus hoc loco non
est ut telam retexam, moras injecit. SERENITATI
autem VESTRÆ cur inscribam hanc opellam,
nostram; non puto necessum esse, ut altà repe-
titione vel causas vel occasiones commemo-
rare aggrediar. Posteris quippe nepotibusque
debentur, hæreditatis jure, non modò
fundi majorum; sed ipsæ quoque eorundem
virtutes, virtutumque quasi elenchi & sylla-
bi. Talis hic noster est Rudolphus, in quo non
modò cernere datur SEREN^{ti} V^{ræ} quæ vis sit at-
que natura Heroicæ indolis; quibus virtuti-
bus res maximæ, quæ domi, quæ foris con-
ficiantur prosperè; sed nimirum Teipsum.
Prin-

P R I N C E P S S E R E N ^{me}, quasi in speculo unâ
eademque operâ contemplari poteris. Tot
enim virtutes, tamque divinos ad illustrissi-
ma facinora impetus, cum Potentissimæ
Gentis Vestræ Auspice, communes habes,
Augustis: Archidux; ut Natura in formanda
S E R E N ^{te} V ^{ra} pari conatu, adminiculis
ijsdem, quibus in Rodulpho, usa fuisse videa-
tur. Isto spectaculo nullum, non dico fingi,
sed ne optari quidem amœnius potest; quàm
gentiles sequi vestigia majorum suorum,
qui quidem recto tramite præcesserint: non
exemplo inertis vulgi; quod sequitur: at mi-
nimè, quâ eundum; sed quâ itur. Fieri au-
tem illud, quod dixi, ab S E R E N ^{te} V ^{ra} res
loquitur; ipsaque jam bona fama disse-
minavit in orbis terræ memoriam sempiter-
nam. Inprimis S E R E N ^{tis} V ^{ra} singularem
prudentiâ, tum eloquentiæ gravitatem ex va-
riarum & rerum & linguarum usu; addo mo-
rum maiestatem, cum amabili tempera-
tam pulchritudine atque etiam doctri-
nâ liberalissimâ; ego, nuper sequutus
Illustrem

Illustrem Patronū meum BARONEM SCHÖN-
AICHUM, his oculis auribusq; meis cum ad-
miratione, juxtā & veneratione usurpavi,
quum in conclave interius SEREN^{tis} V^{rae} gra-
tiosissimā voluntate, admitterer. Obhærent
adhuc animo quos tum sermones hausi, sapiē-
tiæ testes locupletissimos, & animi virtutibus,
ut cum Platone dicā, gravidi. Quoniam verò
de clementia Vestra confidenter mihi pollice-
or mitissima quæq; & benigniss^a. securus sum
animi, dicam etiam certus: SEREN^m V^{ram} gra-
tioso, hoc est, Austriaco vultu animoq; hunc
meum libellum, meq; adeò ipsum manibus
Tutelarib. suscepturam esse. Quod ut faciat,
ita rogo supplici demissione animi; ut DEUM
unā adorem, quā condecet, pietate atq; sancti-
moniā; largiatur SEREN^{ti} V^{rae} omnia, quæ
provehendis dignitatibus, quæ continuandæ
felicitati in hâc vitâ, quæ consequendæ bea-
titati in altera illa servire queant. Bethaniæ
ad Oderam Non. Junl. an. cio. 10. CXVII.

Uanquam in hoc va-
riabili mundi orbe, nihil dici aut
reperiri potest: quod non ab im-
mutabili sapientissimi opificis mente & co-
gnoscat, & dirigatur: maximè tamen illa
divinæ providentię vim quandam spargit in
eos; qui Rebus p. cum imperio præesse, &
principū sustinere dignitates debent. Cum
enim, ut Deus orbem terrarum, qui ma-
gna quædam civitas est; sic princeps civita-
tem, quæ orbis est civium, regat: Dei ipsi-
us gerat personam, præstet operas vicarias:
nemini videri iniquū debet, aut absurdum:
tantò Deum vigilantiori curâ pro salute
Principum excubare: quantò inter hunc &
illum propior est similitudo, officiorum ad-
finitas, & miranda conspiratio. Hæc ipsa
tūm illustri semper documento patet, quo-
vis loco, quacunq; tempestate sæculi: tūm
potissimum, quoties novum aliquem ex-
citari populi rectorem, honestas postulat,
necessitas flagitat. Nimirum, hac rerum se

*Non dirigit
tantum Deus
omnia, quo-
tempore,
ad plenam &
absolutā uni-
versi harmo-
niam: verum
etiā singulariū
curator, con-
servator, me-
ditus est. Cy-
rillus lib. 2. ad
vers. Julian.
ex Porphy.*

*εἰκὼς δὲ βα-
σιλεὺς ἐστὶν
ἐμψυχῶν
θεῶν. Anima-
ta imago Rex
putantur est
Dei. Menand.
Princeps ima-
go Dei est, &
imaginē Dei
gubernat. Na-
ziāz. orat. 18.*

A

offerente

offerente facie, tam est mirabilis sæpenu-
merò Deus, tam reconditæ voluntatis: ut
dum hos vocat ad principatum, illos præte-
rit, sapientiam ejus mirari liceat: rimari au-
tem consilia nec possis per imbecillitatem,
nec per religionem debeas. Non ibo repeti-
tum ex Saturni seculo ea, quæ veritati lucē
adferant: quælibet mundi ætas Heroes par-
turit, & ingenia: spirantiaq; nobis ante ocu-
los versantur exempla AUSTRIACÆ domus:
quæ cum omni seculorum gloriâ certare:
quid dico certare? quæ superare potest fata-
lem omnium principum majestatem, splen-
dorem, incrementa: & quod palmarium est
nostri instituti, principium incomparabile.
Planè quod gemmarum nobilissimo ada-
manti accidit: totum illud de origine poten-
tissimæ hujus familiæ dici aptissimè potest.

*Continua est
rebus genera-
tio & corru-
ptio Arist. de
gener. & corr.*

l. 12. c. 10.

Nam ut illum, magnitudine si fuerit insigni,
expolias pulchrè, tersè lævigas, formes affa-
brè; ejusdem generis lapillos non unos ac-
commodare, atterere quoque necesse ha-
bes. Similima est cum hac familiâ ratio.
Cum enim Rex Regum sapientissimus eve-
here

*Anton. Me-
nin. in paneg.*

here illam constituisset: ut quasi sidus ali-
 quod primæ magnitudinis terrarum, orbi
 faciem præferret: plurimas interire oportuit, easq; minores hinc inde familias: ut ex
 illarum corruptione, hujus generatio tanta, tamquæ invidenda sequeretur. Beatum verò, atque optabilem occasum, ex quo tam divinus oriens! interitum minimè pœnitendum, ex quo tam secunda, tam fœcunda populorum salus provehitur. Atque ut hæc omnia in animorum nostro- rum recessus influere possint facilius: credo ego, in nullo argumento digniori, cogitationes defigi nostras commodius posse: quàm si originem laudatissimorum Austriacorum, ex ipso parente, DIVO RODOLPHO, ejusque præclaris facinoribus, altioris mentis indagine repetamus. Sic enim, & quod pietatis est nostræ, persolvemus meritò: & ad agnitionem concessi muneris inflammabimur: cum alioqui, & ipsissimi Dei beneficia, nisi recolantur frequenti prædicatione, situm quasi in mentibus

Augescunt alia gentes, alia minuantur. Lucret.

*Γρηγόριος τα-
 χὺ χάρις.
 Nihil citius
 senescit gra-
 tia. Aristot.
 apud Laert.
 lib. 5. cap. 1.*

A 2

nostris

nostris contrahant, & oblivione exitiali
 obterantur. Dum ergo Mercurii virgulâ,
 hoc est, stylo meo atq; oratione Rodolphū
 Habsburgicum refingere, & ceu redivivum
 proponere conor: quæso, ne sit grave auri-
 bus vestris, in campo me spaciofo, juxta &
 specioso decurrentem, aurâ vestræ atten-
 tionis prosequi. Non deprecaturus sum;
 ut dictionem meam, ingenio parum, pa-
 rum amicis gratiis aut veneribus elabora-
 tam, favore vestro leniatis. Ubi enim per se
 rerum adfulget splendor, eminet dignitas,
 apparet majestas: non opus esse judico, nec
 eloquij cerusâ quadam, nec verborum ul-
 lo mangonio. Agite ergo; faciamus, quod
 facimus: & Rodolphum â primis incunabu-
 lis, usq; ad extremum vitæ actum contem-
 plemur: sed breviter; quod in hac immen-
 sitate non minús gratum, quàm necesse vi-
 deri debet. Atq; ut inde vela faciam; nemo
 tam erit monstroso ingenio: qui Rodolphū,
 blitæ instar, aut fungi è terra germinasse, no-
 vum hominem arbitretur: cujus a vitæ gen-
 tis gloria, tot monumentis incisa & decora-

ta

*Quæ cognita
 sunt ab omni-
 bus, verborum
 ornamenta
 non querunt.
 Cic. pro Clu-
 ent.*

ta proditur. Equidem non eâ feror ferveoq;
audaciâ ut familiæ Habsburgicæ progeniẽ
ex ipsâ arcâ Noæ petere; & à Chamo [quod
Maximilano improbatũ fuit, ut maximè]
aut Japeto per seriẽ quandã pomposam, re-
censere ad Trojanum usque Priamum: aut
ab eo, ad nescio quem Antonium Sugam-

*Wolfgang.
Gebwilerus ex
Hunibaldo
Monacho.*

Joan. Stabius.

brorum regulum extendere ausim. Quàm
enim est vanitatis plenum, & ineptæ adula-
tionis: principis venari gratiam, tam altâ
sanguinis sui repetitione: cujus non nisi fi-
culnea adstruere firmamenta possis! Alii in

*Nullus nō Rex
ex servis; &
nullus nō ser-
vus aliquan-
do ex Regibus
oriūduſ Plato.*

*Michael Ei-
zinger.*

eo sibi placeant; quòd ex C. Jul. Cæsaris; alii
quòd ex Scipionum gente deducere sibi e-
andem gentem videantur. Agnosco etiam
eorum placendi studium potius, quàm ve-
ritatis: qui originem tantæ stirpis ad Petri-
Leones referunt, Aventini montis comi-

*Non sunt ma-
gna, quæ ex
parvis nō sur-
rexerunt. Se-
nec.*

*Albertus B. à
Bonflette.
Albert. Argē-
tinen. Vola-
terrani. Hie-
ronym. Rube-
us. Richard.
Rantchinus.*

*Joan. Naucle-
rus. Thom.
Bozius. Pleris-
que vocantur
Perleones.*

tes: eâ forsan abrepti opinatione: extra Ro-
mam non esse dignitatẽ ullam, aut magnifi-
centiam: Romæ tantum ex auro Deum cre-
asse homines: alibi ex ferro, aut vili luto. Ne-
que etiã in eo mihi adeò laborandum vide-
tur: quasi à Francorum regibus & ipso adeò

*Illud per quod
bene est in ho-
mine, non in
loco est. Senec.
de rerum for-
tuna.*

*Ioann. Trithe-
mius. Jacobus
Manlius. Joã.
Stabius. La-
disl. Sund-
hemius.*

Pharamundo hoc lumen nobis adfulserit:

*Ladisl. Sund-
hemius.*

Wolffgangus

*Lazius. Ei-
zinger.*

*Gerardus de
Roo.*

*Francis. Guil-
liman. lib. 1.*

Habsbur. c. 4.

Aliena nobis

nostra plus a-

liis placent.

Salvian. ex

Publ. Mimo.

cum & dubiis planè conflictentur inter se

sententiis, qui commemorant: & tempora

illa, in quæ auctorem hujus gentis, vel

Sigebertum, vel Odebertum ejus patrem,

includunt, non reges tulerint; sed regum,

portenta ac monstra abortiverint. Ita ple-

runq; fit; ut, dum peregrinitatem vena-

mur, domestica fastidimus; nec ornamentis

adeò, nec commodis nostris, ut par foret,

consulere possimus. Satis opinor esse laudis,

atq; ita reputo: nihil fuisse Rodulpho ad na-

scendum gloriosius, nihil ad vivendum illu-

strius: quàm à quingentis ferè annis, nume-

rasse jam tū fortissimos majores à Comitib.

Altenburgi, Alsatiæ & Brisiacæ Landgraviis.

In laude enim quidni ponatur singulari? si

credamus, fuisse illos laudatissimas propa-

gines ex antiquâ Suevorum stirpe: aut,

quod vim veritati minimè adhibet, ex gen-

te Helvetiorum: qui, teste Julio Cæsare,

reliquos Gallos virtute semper præcede-

bant. An confidentiùs hæc dicere videor?

At patet, in promptu est, tenetur: horum

præ-

Summa apud

Deum nobili-

tas est, clarū

esse virtutib9.

Hieron.

Guilliman. l. c.

Cæs. lib. 1. bell.

Gall.

Tacit. lib. 1.

hist.

Flor. lib. 3. c. 10.

Oros. lib. 6. c. 7.

*Guillim. l. 2. c. 1.**1. Habsburg.*

predecessores Vindonissam tenuisse, urbem
 provinciæ Sequanorū Maximæ: quæ cum o-
 lim nulla Germaniæ civitas, neq; loci genio,
 neq; felicitate situs, neq; ubertate soli certa-
 re potuit. Equidē fatendū est, quod obscu-
 rari non potest: urbē hanc, trium Helvetiæ
 fluminum coitu nobilitatam, Arulæ, Ursæ,
 Lindemagi, sub Diocletiano & Maximinia-
 no talem esse periodū expertam, quæ fatalis
 esse rebus cunctis sub globo Lunę, civitatib.
 maximè solet. Sed & hoc non minùs verisimili
 traditur indicio: everfam illā restituisse
 Constantinū Cæsarem; non in urbē magni-
 ficam; sed castrū tamen nobile: quod vetus
 deinde, sermone vernaculo Altenburgū fuit
 nuncupatū. Hoc illud est castrū; unde gen-
 titium nomen Altenburgi comites mu-
 tuati sunt: quod & usurparunt splendide,
 & dignis defenderunt tropeis glorię: donec

*Humanarum
 rerum circui-
 tus est: qui ro-
 tatus, semper
 eosdem fortu-
 natos esse non
 finit. Herod.
 lib. 1.*

*Mors etiā sa-
 xis, nomini-
 busquē venit.*

Auson. epigr.

34.

Rathbotus, Vernerī fratris sumtu, pater-
 nō in solo ædificaverat arcem, miti colle

*Ferē omnibus
 Rapato.*

prope

prope Arulam: Habsburgum eam dixerat;
 five ab accipitre, five ab habendo: quòd *Plerique ab*
 Vernerus eò habentiam suam conferre de- *accipitre habs-*
 creverat. Ab eo se Altenburgici, deinceps *bich derivāt.*
 Habsburgienses dicere comites cæperunt: *Guillimannus*
 ignaritum, ut arbitror; quantum & quàm *ab habentia l.*
 excelsum Honoris templum, ad immorta- *4. c. 2. ex Ge-*
 litatem exstruxissent. Quâ verò id ponen- *rar. de Roo.*
 dum in religione, quâ fatali sanctimoniâ? *Volaterran.*
 Vernerus, qui primò hoc nomen publicis *putat Aven-*
 nobilitavit instrumentis, monumentis; *burgum, quasi*
 quanquam feri tum ferreiq; seculi erant *avendi oppi-*
 mores, pij tamen cognomine insignitus *dū, quod po-*
 fuit. Ores, ad omne ævum, commenda- *stea Abesbur-*
 tione omnium transferanda! Pietate quæ *gum dictum.*
 fundantur domus, familiæ, nomina; ea *Anthropol.*
 demum in seculum ibunt: nec obsolescent *lib. 23.*
 ætate: perinde atq; cedrus, si oleo perun-
 gatur, nec tineas sentire, nec cariem solet.
 Atq; ut ad Rodulphum accedamus propi-
 us; longum foret, si avos illius, si proavos,
 abavos, atavos, Rodulphos, Ottones, Rath-
 botos, Guotramos dignis efferre laudib.
 vellem. Patrem habuit Adelbertum; in
 quo,

*Nulla vis ma-
 jor pietate ve-
 ra est. Senec.
 Thyest.
 Omnia pro-
 spera eveniunt
 colentibus de-
 os; adversa
 spernentibus.
 Liv. l. 5.*

*Aventin. lib. 7
annal. est Al-
bertus Sapsen-
bungenfis, li-
mitis Dux,
qui nobis
Marchio.*

quo, tanquam exemplo vestigia propone-
bantur viri principis: fides in pactis, ardor in
religione, erga patriam amor; studium verò
tuendi Ecclesiam à barbaris tantum: ut in
Syriam trajiciens, sub Friderici Cæsaris au-
spicijs, ibidē aut inter labores, & aeris inso-
lentiam morbo exspiraverit: aut prælio,
quod tanto Heroi tribuam potiùs, fortissi-
mam animam Deo transmiserit; cor-
pore ad Accaronem sepulto. Magna hæc
sunt verè; sed nescio, an hæc omnia su-
perarit, variarum rerum, & divinarum &
humanarum in illo scientia. Tàm enim in
illustri eam omnibus proposuit loco; ut Sa-
pientis nomen promeruerit: quo quidem,
si cum pietate fuerit conjunctum, nullum
augustius nomen, dixerim penè numen, ex-
cogitari potest. Hæc est Principi potior or-
ci galeâ; quia machinationes fraudesq; pra-
vorum aperit: hæc pro Mercuri harpe; quia
fibras vitiorum radicitùs extirpat: hæc Bal-
ladis lanceâ acutior; quia gigantes confodit,
puto pravos animi adfectus. Felicem ergo
propè est, quin exclamem iterum) felicem,

*Sapientia ars
vivendi putā-
da est. Cic. 1.
de finib.*

*Sua cuiq; pru-
dentia Deus
est. Panegy.
Constant.*

*plurima fe-
lix Paulatin
vitia, atq; er-
rores exuit o-
mnes.*

*Prima docens
rectum sapi-
entia. Juven.
sat. 13.*

B

quem

quem sapientiæ patris hæredem esse conti-
git! felicior, si accesserit matris genero-

*Aliis Hedwi-
gis,*

*Pantaleō vo-
cat Itbā Co-
mitē à Pfulen
dorff & Bre-
gantia Part.
2. de vir. illust.*

*αὐδερῶν ἡρώ-
ων τέκνα τῶν
ματῶν. Heroū
filii noxæ.*

sus spiritus. Talem vis divina infuderat Ro-
dulphi matri; quam vel ipsa invidia præli-
bat matronarum decus; Heilvvigem, ex
Kiburgiorum Comitum familiâ perillustri.

Degenerant multi à parentum virtute, non
infiteor: fiunt noxæ quandoq; Heroum li-
beri, & naturæ errores, educationis vitio,
aut assuetudinis: non refragor impudenti-

*βελτίους εἶκος
ἐκ βελτιόνων
εὐγένεια γάρ
ἐστὶν ἀρετῇ
γένος.*

us. Certum est tamen, quod dissimulari
non debet: ex parentum semine, frequenti
naturæ solennitate, non modò illud abire
in sobolem; quod ex elementorum emer-
git temperie: sed divinius quiddam & nul-
lius elementi particeps, virtutum semina-
ria, rerumque formas in sensuum instru-
mentis defixas. Non disputabo hoc lentè;
ut fieri solet, sine exemplorum appositione.

*Verosimile est,
eos qui ex me-
lioribus nati
sunt, esse me-
liores: nobili-
tas n. generis
virtus est. A-
rist. 1. 3. polit.
c. 13.*

Unus Rodulphus fidem faciet; in quam-
cunq; se dederit partem; quocunq; tandem
ætatis articulo, etiam à primis incunabulis.

Primò enim sic statuo; quos divina provi-
dentia ad alta fastigia destinavit: in illis ni-

hil

*Cursus etatis
nō est speran-
dus in festina-
tione virtutis
Plin. panegy.*

hil à puero conspici, quod parvum, aut exi-
le, aut popolare, aut negligendum videri
debeat. Rodulphus, cum in lucem esset e-
ditus, Calendis Mai, qui dies & Ottoni IV.
Cæsari, ab omnibus derelicto, & Berchtol-
do Zaringensium Duci emortualis erat: ad-
est Fridericus Cæsar, Tigurum sub imperij
tutelam recepturus. Is Rodulphum in vici-
niâ suscipit ex fonte lustrico: ignarus,
quantum suæ fidei crederetur pignus, quan-
tus ex tenello hoc corpusculo emergeret.
Atlas, humeris suis gravissimum imperij o-
nus suscepturus. Accessit hujus rei indici-
um alterum, planè fatale, quod dulcissi-
mum Rodulfi, an Radhulfi nomen à consi-
lio & auxilio obtinuit. Quis enim illo sapi-
entius dedit consilium? quis auxilium for-
tius attulit ad exanimatas tūm Respublicas?
Providos verò, ajo, & hujus, & Principum
aliorum parentes: qui, ad Socratis mo-
nitum, speciosa nomina pueris impo-
nunt: ut quoties illorum subit men-
tio; toties quasi experrecti, de virtu-
te cogitent, quam significant: &

*Rudolphus
quasi Rat-
hulffe.*

*Ann. Cbrisli
c 13 c c i i x.*

*Cuspinian. ait
V. Kl. Mai. 3
ex eo Pantal.*

*Gignit Vr
Habsb Vrg Vs*

VIVa Cl Alr.

pe Rodol-

pb Vs.

EX terris

QVart Vs

qVa fVgle

Otto Die.

*Conveniunt
rebus nomina
sæpè suis.*

perpetuum secum virtutis calcar circumge-
 stent. Non immorabor diu, circa Augusti
 hujus vel incunabula, vel crepundia: cum
 res ætatis grandioris tot tantæque aliò vo-
 cent, & quasi absorbeant orationem meam.
 Quamvis & pueritia ejus ita fuerit traducta;
 ut neque animus patrii amoris teneritudi-
 ne fuerit enervatus; nec mollitus nutricum
 blanditiis; nec efferatus illecebris licentiæ;
 multorum illustrium more exitiali: quorū
 liberi, antequam sciant esse vitia, vitiis infi-
 ciuntur. Cogitabant ergo parentes & opti-
 mi & sapientissimi: in materno semper gre-
 mio amplexuque hærentem, nihil aut me-
 ditari, aut conari dignum cœlesti spiritu
 posse. Adducti enim eo, quod suadet pru-
 dentia: filium, exactis pueritiæ annis, in the-
 atrum virtutis, sapientiæ palæstram, tem-
 plum sanctitatis, amplitudinis, mentis, con-
 filii publici miserunt. Quid me putatis di-
 cere? Friderici Cæsaris aulam intelligo.
 Non ibi Rodulpho, quod Vitellio accidit:
 qui primam adolescentiam inter Tiberi
 scorta egit; prostibulum factus omnis im-
 pudentiæ

*Maturè à re-
 ctis in vitia, à
 vitiis in pra-
 va; à pravis
 in precipitia
 pervenitur.*

Patercul. l. 2.

*Disce à peri-
 tis; sequere
 optimos. Ta-
 cit. vit. Agric.*

*Quintil. lib. 1.
 c. 2. & Dial. de
 orat.*

*Sueton. in vi-
 ta cap. 3.*

pudentiæ : ut jure vitam probrosam exitu *Ingenium cœ-*
 infami terminarit. In scholâ suâ aulicâ Ro- *lestis suis vele-*
 dolphus adeò libravit elegantissimæ indolis *cius annis*
 vires : ut æquales antecelleret omnes inge- *Exit, & igna-*
 nio, morum dexteritate, ausim etiam dice- *va fert malè*
damna mora.

Arist. l. 7. po-
lit. c. 14.

re gravitate atque autoritate. Et si enim *Plus valet*
 hæc rarò in luxuriantem cadit adolescenti- *umbra senis,*
 am; frequentior apud eos, qui annis sunt, *quàm gladius*
 grandiores : & vel longâ sapientiâ, vel mul- *juvenis Bal-*
 tâ virtute, vel felicitate favorabili compa- *duis l. c.*
 randa : est tamen quædam in hominibus in-
 clinatio ; quâ Deus illorum animos tangit *Multi anti-*
 flectitq; ad singularem erga juvenes reve- *quorum tem-*
 rentiam. Talis nimirum, post Salomo- *pore præveni-*
 nem, & Alexandrum Magnum aut Rodul- *unt meritis :*
 pho contigit ; aut ex mortalium nume- *& quod deest*
 ro paucissimis. An illud non singulari ad- *etati, virtuti-*
 scribam divini Numinis operi ? Vix poterat *bus compen-*
 per ætatem ferre arma ; cùm tantam de se *sant. Bernb.*
 excitarat opinionem ; ut illi quotiescunque
 Cæsarem convenienti, procures militaris
 ordinis adsurgerent, loco cederent : tota
 Cæsaris nobilitas ad manus illius osculum
 perveniret. Credo ego ; & quemadmodum

B 3 opinor

opinor, haud erro errorem: plurimum illi conciliaſſe gratiæ, dignitatē corporis: quod ſpecie eminebat decorâ, formâ quadratâ, ſtaturâ ſeptem pedum, capillis minime denſis, capite haud magno, naſo inſignitum aquilino: quem in Perſarum regibus

*Raram facit
mixturâ cum
ſapientiâ for-
ma. Petron.
Arbit.*

*Poteſt ex ca-
ſa vir magnus
exire: poteſt
& ex deſor-
mi humilique
corpufculo for-
moſus animus
ac magnus.*

*Sen. epiſt. 66.
Cujus facies
deformis eſt,
vix poteſt ha-
bere bonos
mores. Grati-
an. ex Augu-
ſtino.*

ſapientiæ notam, & ceu hederam bonæ mentis à naturâ ſuſpenſam eſſe judicabant.

Largior equidem hoc, & cum lubentiâ largior illis, qui contendunt: excellentem ſæpè animam, quod de Socrate quiſpiam dixit, deforme hoſpitium nanciſci: cum virtutes non in fronte, ſed in mente ſedeant.

Idem tamen & hoc viciffim mihi dari poſtulo: naturâ nobis datum eſſe, ut de cœlo plus trahere arbitremur, quorum auguſta fuerit ſpecies: ex adverſo contemptui apud nos ſint, qui turpi ſunt corpore, & notis genitivis deformati. Jâ verò Rodulphus, ſemel ingreſſus hoc virtutis ſtadium, ita illud decurrit; ita Heroici motus in nervum eruperunt: ut in terra ſancta contra Chriſtiani nominis hoſtes, aliifque Friderici bellis exercitatus, ætatem fortitudine, annos prudentiâ, regium

*Porphyr. in
predicab.*

*Laz. geneal.
Auſtr. l. 1. c. 12.*

regium decus factis anteverti se videretur:
 Neq; verò id cuiquam videri mirum debet:
 tantum in illo potuisse disciplinam, cum <sup>Vita humana
proprie uti fer-
rum est: ferru
si exerceas, cō-
teritur: si non
exerceas; ta-
mē rubigo in-
terficit: item
homines ex-
ercendo con-
teri: si nihil
exerceas in-
ertia atq; tor-
pedo plus de-
trimenti ad-
fert, quā ex-
ercitatio. Gell.
l. 11. c. 2.</sup>
 exercitatione conjunctam; quantum ea in
 cæteris rebus omnibus præstare solet. Quid
 non in arbusculis, quibus similem est in-
 genium humanum, effingit hortualorum
 industria? Principum viridaria, quod satis
 est, testantur: in quibus ad mentem manum
 que hominis confitæ laurus, buxus, hедера,
 nardus, myrtus mille formis animantium,
 castellorum, aliarumq; rerum, quā naturā,
 quā arte factarum, miro spectaculo effingū-
 tur. Et quisquam dubitabit; in Rodulpho
 ad rem militarem, nihil potuisse disciplinam
 à puero; nihil tam præclarum militiæ magi-
 strum! Quid Alexandrum, annos unde vi-
 ginti natum, ad bellorum acuit stupendam
 felicitatem? tyrocinium sub Philippo,
 Imperatore & patre optimo. Quid Han-
 nibali profuit; ut plurimorum Impera-
 torum gloriam non modò æquaverit
 calliditate, sed anteiverit industria? ty-
 rocinium sub patre Amilcare, cum
 esset

Æmil. Prot.
 in vita. Liv.
 lib. 21.

esset peradolescens. Quid Scipionem adeò *Plut. in vita.*
 animavit armavitque ; ut à devicta Africa
 cognomen sibi invenerit ? tyrocinium sub
 patre, anno ætatis septimo & decimo depo-
 situm. Quid Pompejum in celeberrimo- *Cic. pro leg. Manil.*
 rum Ducum numerum retulit ? tyrocini-
 um, sub Patre, summo Imperatore, in ex-
 trema pueritia. Meritò idem Rodolpho
 accidit commodo atque ornamento, sub
 patre suo lustrico, Friderico : rebus Syriacis
 clarissimo ; intestinis quoque Gibellino-
 rum atque Guelphorum dissensionibus diu
 multumque jactato. Rodolphus tam amplo
 virtutis campo, magis magisque in sui amo-
 rem ceu philtro pertrahebat omnes, sum-
 mos, infimos, medioximos, ipsum etiam
 Cæsarem, à quo, meritissimo suo, in Eque-
 stem Ordinem, solemni inauguratione in-
 vitatus juxtà & adscriptus fuit. Quàm enim *Cuspinian. ex quibusd. M. S.*
 est illud præclarum testimonium hominis,
 rei Mathematicæ, ut ipse Cæsar, insigniter
 periti : Astrologiæ autem, quæ de hominū
 futuris eventibus decernit, perquàm gnari.
 Is Rodolphum, mirum est, quàm in oculis
 habuerit,

*Quis placere
 potest, cui nō
 placet virtus?
 Senec. ep. 28.*

habuerit, in delitijs, in animo. Hunc præ-
 sentem sequebatur; hunc somniabat, hunc
 cogitabat absentem: quid multa? hunc ve-
 nerabatur, non quasi aliquem humano ge-
 neratum seminio; sed cœlo delapsum. In-
 terrogatus ab ipso Cæsare; quid Comitem
 pauperem (ita loquebatur) tanto dignare-
 tur adfectu; sine fuco, sine fallacijs ait: Vi-
 dere se hunc adolescentem, extinctâ Frideri-
 ci sobole, rerum potiturum: & cujus jam
 nomen apud paucos inclaruisset, in sempi-
 ternam orbis terræ memoriam sparsum iri.
 Turbabat equidem præfagium hoc Frideri-
 cum; ut fieri solet, prolixâ fortunâ alijs de-
 nuntiâta & jam efflorescente. Verùm ec-
 quod oraculum hac voce verius unquam
 fuit, aut esse potuit? Inde ego sic inducor,
 ut credam: magnarum rerum conversio-
 nes vicesque inditijs prodiantè, quàm fieri
 videantur: sive illa fata, ex Platonis mente,
 cœlo inscripta sint, tanquam libro: sive ex
 ingeniorum natura, studijs, actionibus ho-
 minum conjiciantur: quod ego non minùs
 piè, quàm modestè credi posse autumo.

*Verus amor
 nullum novum
 habere modum
 Propert.*

*Fata regum
 orbem: certa
 stant omnia
 lege: Longa
 per certos si-
 gnantur tem-
 pora cursus.
 Manil. 4. A-
 stronom.*

C

Nam

Nam & Rodolphus ideò hac regià grassaba-
tur vià : & non modò, ex Italia redux cum
fratre, fortissimum quemque militem ad se
invitabat præmiis : sed insuper ipse equo,
hastâ, ferro, antevenire, certare, præcellere
omnibus, in solenni more positum habe-
bat. Nec poterat diu quiescere calidus hic &
generosus in juvene spiritus : impatiens est
moræ dignitatis aviditas. Quid verbis dissi-
mulo, quod præteriri non potest ? Suo jam
Marte ut rem aggrediretur, effecit Hugo
Tuffensteinius, ex viciniâ Baro : qui pullum
hunc Martium, injuriâ quidem verborum

an.
CIC. CCXLII.

*Ingenuitas nō
recipit contu-
meliam. Sen.
de morib.*

tantum, sed illustre pectus feriente acrius,
lacessiverat. Eum difficili prius obsidione
premit : oppugnat acriter incursione haud
unâ : expugnat tandem, & validè reluctan-
tem obtruncat : sed consilio callido, quod
tutissimum esse consuevit ; corruptis prius
præsidariis. Fervent jam arma ; eaque pro-
clive minimè est, semel sumta deponere ju-
venem ; quem stimulat cupiditas, & fortuna
inflammat : patrum Rodolphum, Lauffen-
bergæ dominum, pari fiduciâ aggreditur,

forti-

*ὄντως γὰρ ὁ
δὲν κερδαλέω-
τερον ἐν πο-
λέμῳ ἀπά-
της.*

*Reipsa nihil
utilius in bello
dolis. Xenoph.
Hipparch.*

fortitudine non dispari. Neq; enim putabat, excusationem mereri aut gratiam eum; qui nepotum ex fratre curatelam minùs æquam præstitisset. Fiunt excursions; velitationes suscipiuntur: sed quæ omnes in ipsa fementi, antequam in atrox bellum exardescerent, suppressæ fuerunt ac sedatæ. Malebat enim Lauffenbergius senex nepotis animum placare, concessis paucis, quæ petebantur: quàm & juvenis bellicosi fortunam irritare, & dissolvere planè fraternas amicitias. Nam ut hydrus, venenum ejaculatur pestilentius; cùm relicto elemento suo, aquâ, terram incolit: ita acerbiora sunt odia, & plerumq; immortalia; quæ ex familiæ carceribus erumpunt; interq; cognatos injurijs plusculum aut convitijs provehuntur. Credo ego, idem hoc Hartmannos Kiburgicomites permovisse: ut quando jam Rodolphus Aquensem Comitatum cepisset, immineret quoq; Vitoduro, Kiburgo, Marsburgo, de materna dote cū eo tranligerent: bello, qualecunque sanè fuisset, certam tamen pacem præferendam esse opinantes.

Natura affert: ut injuria ejus, quem diligas, etiâ si reipsâ graves sint; fiant tamen amore graviores.

Nazar. Panegy.

inter socias acies collataq; signa ut vinci miserum, nunquam vicisse decorum.

Claudian. 6. Conf. Hon.

Pax tuta cuiusvis bello etiâ justo est præferenda.

Thucyd. l. 4.

Nicander & Ælius.

Respirabat jam tantisper Rudolphus à labore militiæ : dum sanctissimo amore propagandæ sobolis ac familiæ, pactas jam olim nuptias piè celebraret. Quam ego nunc commemorem fuisse electam sponsam ? an oculis tantum ? minime : sed oculis pariter & auribus. Erat hæc Anna, Alberti Comitis Hohenbergici ad Nicrum filia ; & pudore virginali, & formæ dignitate, & virtutum ornamentis ad invidiam usq; insignita. Et quisquam erit tam sine fronte, sine corde ; qui hunc thalamum, verè fatalem, non cedere immortalitatis judicet dignissimum : ex quo sese tot lumina, tot columnina orbis terrarum extulerunt ? Neque verò ita, in tenero hoc sponsæ amplexu, colliquefcebat voluptate Rodulphus ; ut sui oblivisceretur, & rerum maximarum ; ad quas se cælum destinare prospiciebat. Erat in ore omnium Ottocarus Bohemiæ Rex ; qui cùm regni sui terminos longè lateque ampliasset ; maximam sui nominis concitabat opinionem, plurimis formidabilem. Quò accedebat eloquentia ejus & doctrina ; quâ vel argutissimis

*Quæ casta est?
de qua mentiri fama veretur. Auson.*

*Quantum
aucta ejus potentia est ; tantum etiam insolentia crevit. Æn. Sylv. histor. Bohem. c. 27.*

Aventin. vocat Burkhardi Haigerlochii filiam l. 7. annal. Cöfensit Naucler. volum. 2. gener. 43. Guilimānus lib. 6. c. 1. Gertrudā Ludovici Friburgi comitis filiam.

tissimis Philosophis palmā facere dubiam dicebatur. In ejus aulā putabat sagaciss. Rodolphus, campum patere & segetem gloriæ suæ: quam maturrimo adit consilio: & virtutis suæ celebritate Præfecturam prætorii obtinet; majori etiam laude administrat. Tempus quoque divinā lege, an necessitate effulserat peridoneum. Gliscebant enim mox bellum, inter Ottocarum & Belam Ungariæ Regem; Syriam contra pacta incurfantem. Ottocarus, diu multumque deliberans, non vidit, quem toti præficeret equitatus: unius Rodulphi adventu atque nomine, impetus hostium reprimi posse confidebat. Non est vanum de virtute conceptum augurium. Quin Rodolphus rerum summam obivit tanto adplausu: hostem immanitate se efferentem cecidit, fudit, delevit eā felicitate: ut neque apud Cyrum Harpagus, neque apud Alexandrum Ephestio, neque apud Xerxen Mardonius unquam majori autoritate fuerit. Et, credo, nullis non congiariis retinuisset Ottocarus hunc Ducem: si modò ea foret virtutis ratio;

Virtus est, ubi occasio admonet, dispicere. Plaut. in Persa.

ὅτι δὲ τῶν ἐν ἀρχαῖς, μὴ ἀρχεῖν. No potest bene quisquam imperare; nisi qui paruerit. Aristot. lib. 3. polit. c. 4.

Virtus nullo honestamento eget: ipsa magnum sibi decus. Senec. epist. 67.

tio ; ut compensari præmiis, aut adæquari muneribus splendor ejus ac sublimitas posset. Sed jam Rodulphum in patriam revocabant calamitosi tumultus ; & quæ in Romani Imperij interregno, confusionis matre, exercebantur impune latrocinia : à quibus suam sibi ditionem tuendam, naturali in patriam adfectu animadvertibat. Atq; ut gladium stringeret alacrius ; in viciniâ jam ardens bellum monebat : suâ quoq; referre, cum Ucalegon ardet proximus. Ne multis evager ; vix in Alsatiâ pedem posuerat Rodulphus ; cum Respub. Argentinensis, læta gloriosi Ducis adventu, omnem illi militiæ præfecturam, & titulo & stipendio magnifico defert contra VValterum Gerolzeginum, Argentinensium Episcopum : qui in pace esse cum dignitate & florere in otio cum utilitate potuisset : si ad æquitatem se revocasset, & caninum habendi appetitum sacrâ justitiâ temperasset. Sed ruendum est per præcipitia, quæ quis scandere vult infano ductu : & exedendū meritò cuivis, quod intriverit. Etenim VValterus, novâ initiatus dignitate,

Nulla cognatio propior, quam propior. Cic. Phil. 5.

Æque virtutis est, & bona patria auxisse, & mala in se transferre voluisse. Val. Max. lib. 1. tit. 5.

dignitate, nova imponebat civib. onera, tri-
 buta, vectigalia: violabat Reip. leges, privile-
 gia infrungebat, mutabat consuetudines: *Mutati domi-
ni novitas me-
tuenda. Apul.
asin. aur.*
 evocabat ex urbe omnes Ecclesiasticos; ne
 quis sacrorum daretur usus: quid multa? ne
 qua esset officina pietatis, virtutis seminari-
 um, magistros scholarū, & pueros latinē di-
 scentes ex urbe evocandos, civib. subtrahē-
 dos esse putabat. Quid adhuc Rodulphus? *Frangit & at-
collit vires in
militie causa.
Propert. 4. 6.
leg.*
 Animabat eum causæ justissimæ, quod sus-
 ceperat, patrociniū. Itaq; paratis rebꝯ omni-
 bus, delecto milite, cōmeatu instructus co-
 piose, recipit Colmariā, expugnat Mülhusi-
 um, Episcopi receptacula, Episcopum ipsum
 memorabili vincit prēlio. Neq; vincit tantū
 sed fugat; sed fugientē in eas rerum omniū
 angustias cōpulit: ut prę nimia trepidatione
 reliquias carissimas disperferit: feriorq; pœni-
 tudine ductus, sed serā nimis, paulò post ex
 animi ægritudine mortalitatem expleverit. *Serum est ca-
vendi tempus
in mediis ma-
lis. Senec. in
Thyeste.*
 Adeò luxuriantes ferociētesq; in ipso cursu
 franguntur citiūs; quā prospicere metā pos-
 sint. Quemadmodū verò pyrites gēma, tum
 aperit vim suā igneā, cū atteritur: ita Rodul-
 phus

An. Christi

MD. CCLXII.

Lampad. mil-
lif. histor.

phus inclarescebat efflorescebatq; gloriâ & virtute; quò magis animum suum generosum exercebat. Offerunt Tigurini præfecturam urbis suæ, stipendio sanè perquam honorifico, Udalrico Regensbergico, in viciniâ, Dynastæ satis potenti; sed in hac fortunæ ubertate, ut fieri amat, nimis fastuoso. Quid, ait, mène pecuniâ vestrà mercenarium emetis? Dominum si vultis, & parère mihi subditi; dux ero. Si conditionem acceptare non placet, agite, ut pisces nassâ conclusos, ita vos cohercebo: ut quorsum evadatis, nō possitis prospicere. Quid ad hunc Thrasonem Tigurini? Viri fortes, verborum fulmine non patiuntur sibi animum expectorari. Exoratur ab ijs magnanimus Rodolphus: ut Senatum populumq; Tigurinum suæ fidei committat: videat, ne quod detrimentum capiat Respublica. Periclitatur ille rursus virtutem suam, tantò majori adfectu & lubentia: quòd Regensbergium, suis quoq; ornamentis jam diu infestum, ulcisci; urbem verò addictam sibi reddere posset, viciniâ commodam, viribus haud asper-

An. Christi
CIC. CCLXIV.

Inquinat e-
gregios adjū-
cta superbia
mores. Clau-
dian. 4. Ho-
nor. Conf.

ὁ δὲ ναὶ πῶ-
ποτε ἀνδρῶ-
πον ἀπέκτε-
νε Φωνή.
Nunquā vox
hominem in-
terficit. Dio.
lib. 38.

aspernandam. Aggrediuntur res utrinque; τα κλέμματα
 signis infestis concurrunt: Rodulphus etiā τα ταῦτα
 callidis utebatur consilijs: ingenio putans, καλλίστην δό-
 quàm manu hostes vincere, & periculosum ξαν ἔχει, ἃ
 minus, & majoris prudentiæ. Erant Regen- τὸν περὶ μέ-
 sbergio duodecim equi, albore candidissi- ον μάλιστα ἂν
 mo: quibus venatum proficiscens veheba- τις ἀπατή-
 tur cum comitibus, albo cunctis amictu ve- σας, τὰς Φί-
 stitis, concurrentibus totidem canibus can- λας μέγισ-
 doris ejusdem. ανώφελησθ-
 Instruit se apparatu simili εν. Thucyd.
 Habsburgicus, equis, equitibus, canibus, lib. 5.
 concoloribus universis. Egreditur animi
 gratiā Regensbergius castro suo; securus
 fortunæ, quæ, cū vitrea sit, frangitur ma-
 ximè, ubi splendet maximè. Rodulphus Ut-
 linsbergam properat: occasioneque, dum
 prehendi se patitur, usus, pro Regensbergio
 habitus; in castrum ipsum ab imprudente
 præsidio admittitur: cujus portas cum equi-
 tatu suo tantisper tenet; dum infecuti Tiguri-
 rini urbe potiuntur & arce; incertum cele-
 ritate majori, an prudentiā Ductoris inge-
 niosissimi. *Ubi cumq; fue-
rit providen-
tia, frustran-
tur universa
contraria.
Augustin.*
 Ac virtus cū exerere semel
 cœperit majestatem suam & potentiam,

D

pergit:

pergit: pergit etiā astu suo sagacissimus Rudolphus: cūm Glanzenburgo immineret ad Limagum. Abdit se noctu cum exercitu ad crepidines montis, imprudente hoste: naves onerat capacissimis doliis, refertis milite fortissimo. Hi prope collem Glanzenburgicum exscensionem faciunt; dolia plurima in præterlabens flumen abjiciunt; naufragium se passos inclamant confictis lamentis. Cupido nanciscundi merces elicit ex urbe cives: accurrunt illi, invasuri dolia; sed à militibus trucidantur. Effundunt se alii, itemq; alii, vindictæ cupiditate; cui dum inhiant, & ipsi cæduntur: quid dico cæduntur? nudatur propugnatoribus civitas: quam Rudolphus ex insidiis oportunè prorumpens, invadit capitq; una cum arce. Tigurū novā lauru insignitus optimisq; spoliis onustus revertitur. Fuitne hæc expeditio similima equo ligneo, quo expugnatum fuit ceciditq; superbum. Hū & omnis humo fumat Neptunia Troja. Stetit belli eventus penes eum, quem justitia pro aris & focis pugnantem armaverat.

Quis

Quis enim, ab omni derelictus sensu, non animadvertat justissimam poenam? cum Regensbergium hoc bello ita videat attritum: ut ad hostes confugere necesse habeat: annuamque illorum beneficentiam & stipe quasi victitans, magno superbiae experimento testaretur: perinde ac venti desituri, vehementissime spirant; sic mortales, cum maxime sese effe- runt, tum proximos exitio esse solere. Quid verò illud, & quo numero habendum? quod Rodolphus, quo tempore patrocinebatur cum imperio Tigurinis, omnia illis ad optata sua sensumque fluxerint? quasi secum Palladium aliquod habuissent; unde antiquitus felicitatem proficisci opinabantur. Rarum certe, & verbis haud exprimendum Dei beneficium: si quem praeclarum Ducem speratus rerum comitatur eventus. Et si enim perineptum sit, addo etiam iniquum: quod Indiae quidam populi Regem, ad praestandam felicitatem, sacramento adstringunt; fallentem, diris incessunt, aut dignitate privant, aut vitam: sicubi tamen Princeps rerum prospero floret successu: eum in amore, in amplexu Dei esse, haud

Saepe qui misereri potuit, misericordia rogat. Senec. 9. controv. 4. Dominare tumidus; spiritus altos gere.
Sequitur superbos ultor a tergo Deus. Senec. in Herc. cul. furente.

*Albert. Mul-
verus in Chr.*

*Duo sunt, qui
claros duces
faciunt; sum-
ma virtus, su-
maque felicitas.
Latin. Pacat.
in panegy.*

*τὸ μακρί-
ον, ἀρετῆς μέ-
τητον, & τύ-
χει.*
*Virtus felici-
tatis mensu-
ra, non fortu-
na. Dionys.
Halic. lib. 2.*

obscure colligimus. Quidni ergo Rodulphum admiremur, quasi in cælesti nutricatu ad res magnas feliciter gerendas formatum firmatumque? Excipiebat aliam subinde alia felicitas. Jam enim ex illustri conjugē, matrimonio tranquillo & amœno, suscipiebat numerosam sobolem: jam tribus amplissimis comitatibus, Kiburgensi, Badensi & Lenzburgensi unâ hæreditate, eodem tempore ditatus, nulli ordinis sui cedebat divitiis: jam certatim ab omnibus colebatur, nobilitate, civibus, plebe: jam defensores hunc sibi expetunt Friburgenses, salutant Uranii, Suitii, Silvani. Hæc quamvis magna sunt; majora tamen restant, quæ orationem ad se trahunt. Imminebat jam penè tempus, quo sublime majestatis templum Rodulpho erat conscendendum: novi tamen prius devorandi labores. Effuderat se plebs Basiliensis, furore dicam, an injuriis irritata, in selectissimos equites, Rodulpho aut propinquos, aut cognatos, aut charos: quòd post hastiludia, civium uxores cepissent usurarias. Ut Athenis filii

πᾶσιν γὰρ ἐν
Φρονήσει συμ-
μαχῆι τύχη.
Qui se gerunt
prudenter, il-
lis fors favet.

Alii referunt
causam: quòd
stelligeros, fa-
ctionis Rudol-
phi, ejecisset:
suos Psittacos
ut assereret.
Pantaleon ex
Lazio ait: E-

*Definematro-
nas seclariar;
unde laboris
Plus haurire
mali est, quā
ex re decerpe-
re fructus.*

*Horat. lib. 1.
Sat. 2.*

*Erat is ex
gente comitū
Montfortio-
rum Laz.*

Cic. pro Mil.

filiū Pisistrati sunt ejecti, quòd Harmodii vi-
tiaissent sororem: ita tum miserabile specta-
culum exhibebatur. Hos obtruncant cives, cædunt illos, adfligunt solo, pedibus con-
culcant, modo parum iusto: ut malè agen-
do, causæ sæpè optimæ solent amitti aut
corrumpi. Instigabat ad ultionem Rodul-
phum, magnus atq; excelsus animus, atroc-
ciam injuriæ difficulter concoquens. Unū
impediebat; quò minùs in flagranti adhuc
facinore vindicias pararet. Nam cum Ab-
bate S. Galli, erant illi veteres inimicitia; &
eò exasperatæ, ut ferro decernenda res esse
videretur. Atqui vires distrahere suas non
judicabat è re suâ: pessimeq; noverat ijs
consuli; qui plures sustinere volunt hostes:
cum, vel unius belli incertus sit exitus;
Marsq; communis sæpè exultantem ever-
tat, abjectum erigat. Quapropter cùm ser-
mone frequenti usurparet, atq; regereret
identidem: pretium esse operæ; ut qui lite
triplici esset intricatus, duabus se expedi-
ret: Unam sufficere: transigit cum Abba-
te; at quàm inaudito novitatis exemplo!

*piscopū fuisse
aggressū Ot-
marum, Blo-
deheimū, Rin-
feldum, ditio-
nis Habsbur-
gica, bello nō-
dū indicto.*

*Contumeliarum
nec fortis po-
test, nec in-
genius pati.
Senec. in pro-
verb.*

*Fortuna belli
semper inci-
piti est loco.
Senec. in The-
baid.*

Nihil Rodulphus per internuntios agit, aut legatos: sed ipse, cum paucis suorum, germanâ fretus Germani hominis fide, suâ quoq; dexteritate, hostem Vilæ inter præsidia adit intrepidus, compellat prudenter, placat ex sententiâ. Placat verò? imò in studia sua partesq; trahit totum: ut secum eat conjunctis animis copiisque in Basilienses. Quid ego ad illud orationem comparem? quòd Rodulphus, ingenio perspicaci excogitaverat naves solutiles; quæ plicari facile, explicari rursus, & carris ferri, quocunque libitum erat, poterant. Ex illis frequentes in hosticum faciebat excursions; nec minori facilitate ac celeritate; quàm Semiramis in bello Indico scaphis fluviatilibus, quas camelis vexisse constat; aut Cæsar contra Pompejum potuit navibus, quas ex viminibus crudis, boum corio texisse creditur. Videbatur jam res Basiliensium in acie novacula versari. Verum enim verò ne extrema tentare cogerentur; gratiam sibi fieri contendebant, & obsides dabant: satis facturos se omnibus, quos offenderant.

Cumq;

ἀρχὴ τῆς
καὶ τὸ θάρ-
ρεῖν.

V. gloria prin-
cipium est au-
dacie. Plut.

Nova instru-
menta bellica,
& hostibus i-
gnota ac inu-
sitata magnū
illis terrorem
adferunt. Xe-
nophon. lib. 1.

Diodor. Sicul.
lib. 20. & lib. 3.

Dio in Au-
gust.

An. Christi
CIC. CCLXIII.

Cumque se interponerent viri & autoritas
 te insignes, & illustres genere; Rodolphus
 triennales pangit inducias: & cum nocere
 potuisset, parcere malebat: quam cum
 parcere, nocuisse. At quemadmodum vul-
 nere, penitus nondum consolidato; facile
 refricatur cicatrix, labra ejus dehiscunt: ita
 in lubrico sitæ sunt reconciliationes; &
 lupinæ judicantur à sapientibus amicitia.
 Elapso ergo induciarum tempore, Basili-
 ensis Episcopus, veteris memor injuriæ, ut
 ipse interpretabatur, novas belli faces reac-
 cendit. At quam satiùs fuisset Sacerdoti,
 quievissè; leonem non vellicassè! Ne-
 que enim Brisiacum sibi doluisset ere-
 ptum: suburbium Basileæ S. Crucis non
 in cineres convertisset flamma: starent
 egregiæ arces: totus denique ager hosti-
 li manu devastatus non fuisset. Dum hæc
 incertâ forte ultrò citroque geruntur;
 ipse intervenit ex summo cœlo D E U S, mi-
 rabilis in operibus sanctisque suis: & dum
 obsidionem, arctiùs urget, Rodolphus,
 ad illud tandem honoris culmen avoca-
 tur: adiisse forum.

τις μὲν γὰρ
 πλεῖον καὶ
 μείζων τινὰς
 εὖ ποιεῖν ὁ-
 θεῖας τὰ μα-
 λιστα δύνα-
 μένους.

Cujus partes
 potius sunt, ut
 plurimum ca-
 teris prosit,
 quam ejus,
 qui plurimum
 potest? Cæ-
 sar apud Dio.
 lib. 43.

οὐ μὲν γὰρ ὁδὲν
 γῆρας ὄσιν
 ἄλλο, πλὴν
 θανάτου.

Senectus nulla
 obtingit ira-
 cundia, nisi
 mors. Sophoc.
 in Oed.

Scitum epita-
 phiū Episcopi
 Moguntini, qui
 se Carolo Ma-
 gno opposuit.

Ense Geroldus
 obit præsul, dū
 dimicat ense:

Præstitit ergo
 chorum, non

tur: adiisse forum.

Rationibus fi- tur : cui jam ante seculorum initia destina-
xis peragun- tus fuerat. Operæ pretium est, respirare hîc
tur res Dei:
Et quod semel non nihil, & reficere animos, ad plenior
decretum est planiorēque tantæ rei cognitionem. Ca-
feri, nullâ po- ruerat imperium Romanum, per annos pe-
test novitate nè tres & viginti, certo ac stabili gubernato-
mutari. Ar- re : quæ res impuni licentiâ, optimorum
nob. lib. 2. ad- etiam corruptrice, hoc interregno ita indu-
vers. gent. xerat rerum omnium perturbationem: ut
—proclivior regnum nobilissimum à magno latrocinio
us In pejora parum abesse videretur. Sanctissimus ergo
datur; sua- Imperii Senatus Francofurti indicitur: ubi
detq; licentia ancipiti sententiarum conflictu disputant
luxum, electores principes, de Cæsare eligendo ta-
Illecebrisq; ef- li: cujus in religione spectata esset fides, for-
srena favet. titudo in bellis, auctoritas in agendo, confi-
Claud. 4. lium in providendo, in conficiendo felici-
Cons. Hon. tas. Dum pro cujuslibet sive captu, sive ad-
 fectu proponuntur varii, nec potentiâ con-
 temnendi, nec auctoritate: Alphonsus Hi-
 spanus, Ottocarus Bohemus, Mainardus Ti-
 rolenfis, Bernardus Carinthius, Henricus
 Misnicus, Albertus Goritius: mirum videba-
 tur; Vernerum Falkensteinium, Anti-
 stitem

*Velle suum
suiq; est; nec
voto vivitur
uno.*

Pers. Satyr. 5.

Deus cuncta

suorum No-

vit, & inspe-

ctis ambit la-

tus omne mi-

nistris.

Stat. 5. Sil. 1.

Ex: hospi-
talitatis

In bono hospi-

te atq; amico

questus est,

quod sumitur.

Plaut. in mi-

lit.

stitem Moguntinum suffragium suum ab
omnium opinione sejungere, designare
Rodulphum Habsburgicum. Qui hoc in-
telligi potest? Revocandum hoc est ad ani-
mum: neque enim sine adflatu numinis,
aut sine gravibus causis, magni momenti
res peragi solent. Dicam tribus verbis,
quod in bona causa sufficit: humanitas Ro-
dulphi erga hospitem aliquando Vernerum,
excitaverat tantum de illo iudicium. Cum
enim Moguntio iturus Romanam, infestis
undique itineribus, de vitæ dubitaret salute:
Rodolphus tunc Argentinenfium præfe-
ctus, Moguntinum in fidem suam rogatus
accipit: deducit per omnem Argenti-
nenfium agrum ad ipsas Alpes. Neque
hoc tantum præstitit: sed ex Italiâ reducem
hospitio excipit benignè, habet magnificè;
salvum verò & incolumem inter suavissima
colloquia humanitatisque officia ad fines
Moguntiacos reducit. His tantis recreatus
Vernerus beneficiis, jam tum votis obte-
stabatur Deum: ne sibi antè ex vivorum nu-
mero abire contingeret; quàm comiti

*Quidam fa-
vebant & Co-
miti Henne-
burgico. Pan-
tal. in vir il-
lustr. ex Laz.*

Vetus quoddam

Chronicò A-

gentoratense,

quod Germa-

nicè vertit Fri-

dericus Clof-

nerus refert:

Burggravium

Noribergensè

reliquis prin-

cipibus, parum

inter se con-

cordibus Ro-

dulphum pro-

posuisse; & as-

sensus esse sta-

tim omnes.

Thomas E-

berndorferus

MS. ait: Otto-

nem Brande-

burgensium in

contrariam

sententiâ abi-

isse.

Postea

et

et

et

et

et

et

et

E

huic

huic hospitiq̃ue suo memorabile aliquod in
 Gratiarum templo suspendere monumen-
 tum posset. Et illuxit tandem, illuxit
 dies: quâ re declararet ipsâ: quid sit, esse
 gratum hospitem. Quid ego nunc di-
 cam? quâm gravi oratione in Rodulphi lau-
 des excurrerit; de prædicarit in pace homi-
 nis prudentiam, temperantiam, iustitiam,
 pietatem; in bello, scientiam rei militaris
 incredibilem, fortitudinem, auctoritatem,
 felicitatem: hunc illum fore Herculem; qui
 tot monstra in Imperio domaret, discordi-
 as, tumultus, rapinas, latrocinia, bella: sa-
 pientiam Viri & strenuitatem præferen-
 dam esse insanis divitiis, quas pro ludibrio
 habere sæpè fortuna consuevit. Quâm
 vero tempestivè, & quantâ monuit vi Sua-
 dæ atque efficacîâ! credo ego, instigante
 Alberto Magno; esse eidem Habsburgico
 sex filias, formâ venustas, animi cultu ita
 dotatas ornatasq̃ue: ut cum quibusvis pa-
 ria facere ex Heroïnarum coronâ possint.
 Has, aiebat, segetem quandam fore, vel
 rectius firmamenta; unde potentissimæ
 Princi-

*Bonũ est lau-
 dari; sed præ-
 stantius est,
 esse laudabilẽ.
 Sen. de morib.*

*καλὸν γυναι-
 κὸς εἶσθαι
 καλὰς τρέ-
 πας.*

*Res pulcra
 morum pul-
 critudo fæmi-
 na. Menand.*

Non legiones, non classes, perinde firma imperii munitamenta, quam numerus liberorum. Titus Taciti libr. 4. hist. Principum familiæ, ut ad finitatem, sic animis coalescerent: non secus atque vincula excommisurâ vires accipere videmus. Dicitur vix potest; quàm leniter & jucundè oratio Moguntini in aures mentesque procerum influxerit. Quid multa confectum? deferatur ipso Michaëlis sacro, Ludovico Palatino, omnium consensu potestas nominandi, quem vellet Cæsarem. Ille, quamvis in re tantâ timidus, & quasi supra ova & aristas; Electorum tamen suffultus & unanimi & amicâ conspiratione, continuâ rogatione, summum Christiani orbis Monarcham designat, appellat, proclamat Rodulphum, Habsburgi Comitem, Alsatiæ Landgravium. Fiat, fiat, obsecundat suffragiis votisque totus Septem virorum Senatus: & Rodulphi nomen identidem faustis acclamationibus ingeminat: nihil attendentes, quidquid præter jus, præter æquum Hispanus & Bohemus per legatos musitabant. O dies memorabilis, de quâ nulla unquam ætas conticescet! O & divinam Septemvirorum sapientiam! Turpe est, & infamia ibit in ævum;

E 2

quod

*Plutarchus.**Ann. Chr.**CID CCLXXIII**Regla 5Ce-**ptia, gra VI**fert TeVtonia**ora Rodol-**pho.**Sena Octo-**bris Vbl bls**niter orbe**Dies.**Aventin. ait**Calend. No-**vemb. lib. 7.**annal. Boi. Cu-**spinian. Kl. O-**ctobris & ex**eo Pantal.**Avent. lib. c.**Æn. Sylv. hi-**stor. Bohem. c.**27. ait: Ottoc.**noluisse acci-**pere ad se d-**latum impe-**rium, qua-*

*si pluris esset
Bohemorum
Rex, quam
Romanorum
Imperator.*

*Assetitur Du-
bravicus histor.
Bohem. l. 17.*

*Pet. Opmer. in
opere Chro-*

*nogr. Negant
Cuspinian. in*

*Rodul. Nauch.
volum. 2. ge-*

ner. 43. Pan-

tal. in Rudolp.

*Doglionius
parte 5. thea-*

tr. princ. Ge-

rard. de Rob-

istor. Austr.

lib. 1. Peucer.

in Chron. Ca-

tion. lib. 5.

lib. 2. in T.

lib. 9. no.

lib. 10. no.

lib. 11. no.

lib. 12. no.

quod Cæsare Pertinace à militibus interfe-
cto, imperium venale, dignis, indignisve
edicitur; emitur quoque à Didio Juliano,
sed magnà sordidi hominis pernicie. Quàm
verò & illud est inglorium; quod Jugurtha,
Italià excedere jussus, Romam sæpe respici-
ens, tandem in hæc erumpit verba: Urbem
venalem, propediemque perituram; si em-
ptorem invenerit! Non ita sapientissimi
Electores: qui non divitias, adjumenta qua-
liacunque, aut illicia potius malitiæ; sed or-
namenta animi in electione spectanda vole-
bant! & eos cum dignitate accipere imperi-
um posse; qui secundum Platonem, justitiæ,
sapientiæ, pietatis auro abundant. An verò
Rodolphus cupiditate imperii, spem termi-
nabat unquam hujus electionis? an princi-
pum prehensavit manus, studia sollicitavit?
Effrons est planè & excors, quisquis arbitre-
tur; impius, qui edisserat. Didicerat jam se-
culorum omnium memorià: siticulosam
honoris ambitionem, ad dignitatem non,
nisi per indigna ducere. Magnum le-
go videatur merito, quod dico: Nescie-
bat,

*Est demum
vera felicitas,
felicitate di-
gnum videri.
Plin. in Pane-
gyr.*

*Discant, qui
regna capiunt,
non raptū ire
imperia, sed
mereri. Vo-
pisc. in Tacito.*

Fuit hic Fri- bat, se imperatorem futurum; imò *Gravissimum*
dericus Comes jam erat Imperator: sed esse se nescie- *genua egesta-*
Zolleranus, bat. Cum enim Henricus Pappenhei- *tis, in divitiis*
cui Rodolphus *inopia. Re/in-*
tum vacante *que ambitio-*
Burggravia- *nē: timida res*
tum Noricum *est, vana, ven-*
concessit. Hu- *tosa: nullum*
jus gentis po- *habet termi-*
stremus Fri- *nium. Sen. ep.*
dericus in Co- *ss.*
cilio Constā-
tiensi, à Si-
gismundo Cæ-
sare Marchio
Brandeburgi-
tus creatur.
Naucle. &
Gerar. de Roo.

primus nuntiaret in castris ad Basileam: Ro-
 dulphus insperato percussus nuntio, neque
 satis initio credit; neq; facile consentit. Se-
 quēti nocte Burggravius Noribergicus ibi-
 dem appellit: & principum diploma magnā
 solennitate exhibet; Rodolphum submissē
 Regem Romanorum salutat. Insolens fa-
 ctum, vereq; rarum, designari Regem sine
 impendio; rariùs sine labore, rarissimum si-
 ne petitione. Quos itaq; non putabimus
 auditos fuisse adplausus, spectatos trium-
 phos? quas non auditas gratulationes, quæ
 vota, à conjuge, à filiis, à filiabus ab omni
 propinquorum & amicorum, coetu? Sed
 quid amicos dixi? Ipsi etiam Basilienses, in-
 ter malleum & incudem, ab obsidente Ro-
 dulpho versati; votiva tamen illi adprecantur
 læti lubentesq;. Nec deficit ipsis inspera-
 ta gratia. Ut apud priscos in novi regis in-
 auguratione, servi manu mittebantur; sic
 illi

—sola Deos a- illi non modò hostili solvuntur calamitate;
quat clemen- sed novis insuper privilegijs, raro ad omnē
ria nobis. posteritatem exemplo decorantur: captivi
Claud. 4. Hon. hinc inde dimittuntur carceribus; pax sine
Conf. insidiarum metu sancitur. Ac mihi quidem
Trasci facilis, ostendere id videtur, Imperator fortissi-
tamen ut pla- mus; non ita bile corruptum esse, & ran-
cabilis esset. core adfici excelsum animum, ut ignoscere
Horat. non possit; sed esse placabilem, sæpè etiam
Injuriarū re- injurias despicere, offensiones dissimulare:
mediū est ob- præsertim, si supplices aut pœnitundine duci
livio. Senec. in videantur, qui ledere prius non dubitabant.
Proverb. Contrà justitiæ solidum nomē tuetur is; qui
Qui malis superbè contumacibus pœnas infligit atro-
parcit, nocet ces: ut quid intersit inter modestiam ac per-
bonis. Senec. vicaciam eminere ita atque apparere possit.
Impunitas in- Dico meritissimo jure Rodolphum Episco-
flat audaciā. po Basiliensi mulctam irrogasse, non genta-
Panegy. Ma- rum marcarum: cū is non modò altiùs fo-
xim. veret odium ad sanguinem usque: sed exa-
 speraret quoq; acerbitate dicteriorum, quæ
 ab animo impotenti, ægroq; pro manare so-
 lent. Quis enim, vel tantulâ suffusus bile,
 quanta est in formicâ, inimicū hoc dictum

&

Wolfgang.
Laz. lib. 1. ge-
neal. Austr.

& os impudens ferre possit: cùm homo, sa- ^{Qui venerari}
 cris deditus, audito de imperio Rodulphi ^{principes ne-}
 nuntio percussâ fronte præ iræ fervore, pro- ^{scit, in quod}
 tensâ in cœlum manu, exclamaret: O Chri- ^{libet facinus}
 ste, firmiter te in sedili tuo contine; ne hic ^{procursum}
 te comes deturbet. At falsimoniam prolo- ^{credas. Valer.}
 cutus es, homo injurie! non omnia sunt ^{Maxim. lib. 3.}
 efficacia, neq; vera; quæ exulceratus pro- ^{tit. 6.}
 mit optatq; animus: sæpè etiam diras impre- ^{Nihil tã san-}
 cantem suæ meritò furæ ulciscuntur. Fuit ^{ctum, quod}
 profectò, fuit Rodulpho, quæ militi solet ^{calumniaten-}
 esse rarissima, carissima in Deum religio: ut ^{tare non au-}
 non dubitaret, Tigurinis monasterium cõ- ^{deat. Nicet.}
 dere Augustinianum; VVeissenavense pro- ^{Quod in divi-}
 pe Ravenspurgum in Suevis; Tulnense a- ^{nis rebus su-}
 pud Austrios, apud Argentoratenses, ut ^{mas sumptus,}
 multorum fert opinio, cathedrale templum ^{sapienti lucro}
 (at quantæ magnificentiæ!) per Ervvinum ^{est. Plaut. in}
 Steinbachium reparari cœperit. Neq; late- ^{mil.}
 re tùm potuit amor illius & veneratio in or-
 dinem Ecclesiasticum; sed memorem illum
 atque satagentem sui officii. Literis enim
 consignatum accepimus; sacerdotem
 quendam, cœlo pluvio, fractisque
 vijs

Chrö. Tig. M.

S. de monast.

ag. Tig. Lamp.

p. 3. mell. Hist.

Alii ab Epi-

scopo Weren-

bario an. Chr.

1257. volunt

instauratum.

*Quis homo est
tanta confide-
tia, qui sacer-
dotem audeat
violare? Plau-
in Rudent.*

Just. Lips.

viis properasse; ut postremo eucharistiæ so-
latio ægrum ad cæleste iter reficeret atque
præpararet. Illum, ut conspiciatur in ve-
natione Rodolphus, salutat: & non modò
equo donat, ut iret festinantiùs: sed præe-
untem ipse, nudo capite, ad decumbentis
casam comitatur. Me quidem ista fusiùs
narraturum, abripit curiosa pictoris manus,
quæ rem gestam vivis coloribus, Sereniss.
Alberti jussu, repræsentat; efficitque ut in
rem eandem, seculi nostri Phœnicis repe-
tam versiculos:

*Comes fuit Rudolphus olim Habsburgicus,
Cui, rure juxta rivulum, qui excreverat,
Ferens ad ægrum quempiam Eucharistiam,
Parochus fit obviam. Comes mox in pedes
Salit; suoq; collocat Mystam loco.
Eunt simul, simul domos ægri petunt,
Intrantq; triste limen: ac isthinc iter
Aliud legunt. Sed hic equum vult reddere
Parochus: negat Comes: quin impium scelus
Nefasq; ducit. Ipse scilicet premam
Ephippion, quo vectus est cœli Deus?
Ait; pedesq; conficit cœptam viam.
Fides inaudita! en Sibyllina sata
De stirpe vates, inclito Comitum canit
Æternum honorem. Hoc præmium pietas habet.*

Verùm nos Cæsarem sequamur, cum exer-
citu

citu jam Francofurtum abeuntem. Hic ego neque oculis sustinere, neque cogitatione complecti, neque verbis adsequi possum, splendorem, occursum, studia, favores, gratulationes, preces, festos dies: quibus hic novus Imperator, hoc augustissimum caput honorabatur. An illud operosiùs commemorem? quantâ solennitate Aquisgranum fuerit deductus; ut, more nostro gentilitio, primam ibi coronam, acciperet; tantâ hominum effusa multitudine; ut vix strata publica, quæ caperent spectatores, ad milliaria tria sufficerent. Quibus in laudibus illud ponam? quòd tergiversantibus aliquot ex Principum numero, fidem juramento sancire; quod neq; adessent omnes, neq; ad manus haberetur sceptrum: Rodolphus, nescio num pietate majori, an fortitudine [utrumq; enim est verum] crucis Christi arrepto ligno: & hoc, inquit, signum mihi serviat; in quo redemptionis opus pro toto genere humano peractum est: hoc sceptro utar in omnes, sive meam neglecturos auctoritatem, sive sanctam Im-

perij majestatem violaturos. Catapultæ instar feriebant hæc verba; atq; ita penetrabant: ut crucis lignum osculati, quotquot

Verus obediens mandatū non procrastinat: sed statim parat aures auditui, linguam voci, pedes itineri, manus operi. Bernhard. de precept. & dispens.

aderant Principes, pro religiosissimâ fide, sacramentum magnâ statim cum reverentia dicerent: se suaq; omnia, pro Cæsaris ornamento, pro asserenda imperij maiestate, adversus infideles ultrò promitterent. Sapienter, ut omnia Rodulphe, & cordatè! morum sermonisq; gravitas parit acre illud imperij telum, autoritatem: quam qui principi-

Nil potestas Regum valet; nisi prius valeat autoritas. Q. Curt. lib. 6.

patus initio sibi comparaverit; faciliùs hominum animos quò volet, adducere; quò non volet, abducere potest. Ac ne quis hac rerum novitate hæreret anceps, aut divinæ

Hardevogel Dassel.

Nunquā denuntiata vaneſcunt. Matrob. 1. som. 7.

providentiæ dubius: cælum ipsum lætitiæ applaususq; signum edidit; superisq; hunc placere actum, evidenti gratulatione comprobavit. Quis hujus rei testis? Nocte, quæ diem coronationis subsecuta fuit, supra templum, quo inauguratio erat celebrata, nubes candidissima effulgens, crucis formam retulit, quæ postea purpurascenti rubore sanguinis tincta fuit. Tanto jubaris

ris splendore: ut nemo fuerit, tam immanitate barbarus: qui sine admiratione eam, sine tacitâ religione intueri potuerit. Terra etiam videbatur ipsa lætari novo Domino: tantâ tum annonæ vilitate: ut unico Argentinensi numulo haleces octo venierint. Aliud ex alio mihi occurrit, pro felicitatis cumulo, quæ beatis augeri solet. Dum Rodolphus Aquisgrani tantisper se Principum oblectat colloquiis & conviviiis: quæ apud omnes gentes amicitiam confirmare solent: tractatio suscipitur de novo atq; indissolubili fœdere, quod per conjugia pangi diximus. Res est planè talis; de qua nulla obmutescet antiquitas: Rodulphi filia, cælesti instinctu despondentur: Machtildis, Ludovico Palatino: Agnes, Alberto Saxoni; Hedvigis, Ottoni Brandeburgico: postea Catharina Ottoni Bavaro aliquandiu Ungarorum Regi; Clementia, Carolo Martello, regi Ungariæ, Siciliæ & Neapolis. Quis hîc ementiri posset, aut fingendo percensere Cæsaris lætitiâ, ad finis, soceri, atq; adeò parentis, exiguo tēporis intervallo, tot potentissimorū

*amicorū neg;
nobis; neg. cui-
quam hominū
satis fuit. Sa-
luti.*

*Pantal. nar-
rat Cathari-
nam Hermā-
no Brād bur-
gico in matri-
moniū datā:
Annam, Ot-
toni Bavariæ
Duci.*

Principum? Diagoras tres filios, eodem *Cic. 1. Tuscul.*
 Olympiæ die coronari vidit. Vidit; sed cum *Tusc. lib. 5. c. 15.*
 populus gratulabundus undiq; in eum flo-
 res jaceret; inter manus & suavia liberorum
 efflavit animam, effusissimæ lætitiæ impo-
 tentiâ. Rodulpho si accidisset idem; minùs
 foret admirandum. Atqui ille tanto repres-
 ferat opere adfectuum impetus: ut, quem-
 admodum non frangebatur mœrore; sic
 neq; nimis solveretur gaudio. Nunc de-
 mum conscenderat in splendidissimum
 theatrum Rodulphus: unde omnia sua or-
 namenta expromere in omnes atq; expri-
 mere poterat. Nam ut non queas dignosce-
 re, sitne vas integrum, an rimosum; nisi
 liquorem infuderis: ita animus exploratur;
 cum illustre ei imperium commiseris: ut qui
 stultitiæ rimis fathiscit, diffluet quoq; cupi-
 ditatibus: qui virtute ornatus, virum sese
 doceat. Talem ergo, sui que semper similem
 se præstitit Rodulphus. Quo in opere satis
 mirari nequeo; hominem Martium, & ipsi-
 us quasi Bellonæ lacte ad arma enutritum,
 in imperio tamen ea spectasse: quibus omnē
 belli

*Vir tēperans,
 constans, sine
 metu, sine æ-
 gritudine, si-
 ne alacritate
 ullâ; sine li-
 bidine: is est
 sapiens. Cic. 5.
 Tuscul.*

*ἀρχὰ τὸν ἀν-
 δρα δείξει.
 Magistratus
 ostendit virū.
 Biantis dictū.*

*Tantò magis
 prædicāda mo-
 deratio tua:
 quòd innutri-
 tus bellicis lau-
 dibus, pacem
 amas Plin. ad
 Trajanum in
 Panegyri.*

Suetō. in vita.

belli materiam præscinderet: Octavium, *Arduum est,*
 Augustum imitatus; cujus hic erat trium- *posse eundem*
 phorum finis, Jani templum clausisse; pa- *& belli & pa-*
 cem, aureum Dei donum, toti orbi restitu- *cie laudibus*
 isse. Rodulphus, ut auspicaretur à nobili fa- *clarere. Dio.*
 cinore Imperium, de cohibendâ vi publicâ, *lib. 43.*
 exigendis malæ fidei possessoribus, extin-
 guendis inter principes factionibus: decer-
 nit militem, ad prædonum latibula diruen-
 da. Confestim obijcit magnis conatibus
 magna obstacula Diabolus. Opponebant
 sese Rodulpho, superbâ audaciâ, audaciq̃ue
 superbiâ, Ottocarus Bohemiæ Rex, & Hen-
 ricus Dux Bavarix: hic regis suadâ in socie-
 tatem odii pertractus: ille ex invidia dolo- *Summa petis*
 rem coquens; quòd nec prece, nec precio *livor, persflant*
 impetrare potuerat: ut in Cæsaris thro- *altissima vèti.*
 num eveheretur. Cæsar suæ putabat esse au- *Ovid. 1. remed.*
 toritatis, perduelles jure persequi: & utrum-
 que ad comitia Augustana solemnî libello
 citat. Placet Imperii magnatibus; justiciam
 prius togatam, quàm armis rem experiri
 Cæsarem. Mittunt Bohemus & Bavarus
 legatos; & vicariâ linguâ causas suas pera-
 gunt

gunt. Quàm verò pro Bohemo insolens e-

Maledictus à malefico non distat nisi occasione. Fab. rat Bernardi Seccoviensis episcopi oratio,
12. c. 9. plena sophisticationibus : Indignum esse Rodulphum hac dignitate: infimâ ejus con-

ditione tanquam sordibus imperium con-
 taminari: neq; illum fas esse tam divino mu-

niri sceptro, aut coli obedientiâ; quem Pō-
 tifex dudum sacerrumo fulmine percussis-

set. Exaggerabat rem tam incontinenti lin-
 guæ petulantia: ut frontem contraherent

Principum pleriq; silentiū impudenti con-
 vitiatori indicerent, minas opponerent. Pa-

rūm aberat, quin patientiâ in furorem con-
 versâ, os homini depalmarent egregiè: ut

per quod membrum peccabat audacter,
 per idem quoq; meritò puniretur. Sed vin-

cebat adfectum ratio: & ipse Cæsar constan-
 tiæ, veriùs dicam, patientiæ admonebat
 Principes. Quid? quòd huc accedebat Ot-

tocari invisa dominatio; qua non modò sa-
 vus erat in suos, in vicinos asperrimus: con-
 jugis suæ parricida: sed Imperij insuper
 feuda, Austriam pactis matrimoniali-
 bus, Carinthiam ac Styriam emtionis
 titulo

*Electionem
 factam esse ab
 execratis de
 execratio; ver-
 ba formalia
 erant.*

*Bonus ani-
 mus laesus,
 gravius multò
 irascitur. P.
 Syr.*

*Patientia sum-
 ma, summa
 sit impatien-
 tia.*

*-- vidua est
 virtus, quam
 non patientia
 firmat.
 Prudent.*

*Pantal. par. 2.
 illustr. vir.
 Emisit ad eū
 occidendū
 Pythouissas
 suis veneficiis,
 sed conatu ir-
 rito. Chronic.
 Australe an-
 tiqu.*

titulo vendicare suę libidini jam diu erat ausus. Revocabant rem altiùs ad memoriam Cæsar, Electores, Principes: & suarum esse partium videre cogitantes, ne quod deliquium pateretur Imperii amplitudo; elegant Burggravium Noricum, & Henricum Basiliensem Episcopum: qui Ottocarum cohortarentur, ad Cæsaris fidem reverentiamque: & juxta reposcerent ea, quæ malis artibus sua fecerat. Deponunt legati partes officii sui, quâ par erat, fide ac dexteritate; nihil modestiæ fines prætervecti. Vultis? Ottocarum vobis adducam respondentem: Egóne, inquit, Rodulphi agnoscam majestatem ullam? Quem servulum habui quondam, meoq; obnoxium imperio; hujus ego mandatis obtemperem dominus? Aut quis mihi tam equa jura describet: ut restituā Austriā, Carinthiā, Stiriā; quas ego provincias partim dotales, partim pecuniā eintas possideo: hæctenus verò jure belli nō minùs strenuè, quàm laboriosè defendi? Respondēt legati, frōte longè modestissimā: feuda imperii transferri neq; à foemina posse, neq; ad ul-

Θεοὶ τὴν ἀδικον
ἐλασφημίαν εἰς κε-
φαλὴν τῶ λέγοντι
τρέπῃσι.

Dii iniquum convitium in convitiatoris caput retorquent, Demosth. epist. 4.

lius

ὃ δὲν γὰρ πλε-
ονεῖναι τὸν ἐ-
ρῶντα τὰ βέλ-
τιστα, ἀν μὴ
τὰς ἀκροστο-
μένους ἔχει.

*Nihil profue-
rit esse, qui
optima sua-
deat: si, qui
obtemperet ha-
beat neminem.*

*Demosth. ex-
ord. LVII.*

ὃ μέγα ἰσχύ-
ειν ἔοικεν ἡ
φύσις ἐν τοῖς
φάυλοις.

*Haud adeo
multum na-
tura valere
videtur in-
malis.*

*Dio Chrysost.
orat. 30.*

lius ita possideri arbitrium; ut citra Cæsaris
consensum atq; ordinum venundari que-
ant. Sed frustra disputant. Quid enim cum
eo facias, qui nihil pensi habet? cui volun-
tas pro ratione, impetus pro consilio, pro
humanitate audacia, libido, furor: in eum
nihil potest flexanima hominum eloquen-
tia. Non satis erat, prodigum fuisse con-
tumeliis verborum: nisi insuper, contra o-
pinionem omnium, contraq; sanctissima
jura & nature & gentium, atrocissima ver-
ba facto confirmasset detestando: uno atq;
altero ex legatorum ordine ad portas sus-
pensis. Quid ad hanc injuriam, Principes
spectatissimi? quid Rodulphus? Duro nodo
durum aptant cuneum. Pensiculatiùs enim
rei indignitate perspectâ ipsis etiam Bohe-
mis clam sollicitantibus patrocinium Cæsa-
ris; unâ voce & sensu Ottocarum imperii
hostem, ejusq; studiosum partis Henricum
Bavarum designant: bellumq; & justum &
necessarium contra perduelles indicunt.
Præclarum certè facinus, atque immortalitatis
honestamento dignissimum! Tum
enim

Cic. pro S. Ros.

enim sperabilis est Reip. salus; cum ipsi etiā
 potētes pœne sive atrocità, sive infamiā sub-
 movētur maleficio: quos neq; jus, neq; ami-
 citia in officio retinere potest. Quia verò,
 ut in alijs ad eundem lapidem bis offendere
 turpe est; sic in bello bis peccare non oportet:
 Rodolphus in vicinia prius putabat de-
 bellandum esse hostem, quā longin-
 quiorē adoriendum: ne dum procul ho-
 stem quæreretur, domi aleret cum impruden-
 tia atq; infelicitate. Erat illi infestus, mul-
 taque per vim occupata restituere volebat
 Eberhardus Comes VVirtembergicus: ho-
 mo sublatus admodum supercilij; qui, ne ul-
 lum mortalium venerari videretur aut me-
 tuere, se solius Dei amicum esse agebat,
 mundi verò totius hostem. Ab eo verò non
 subducebant se, sed adjungebant Marchio-
 nes Badenses: neq; hi solū; sed conjurati
 Sueviæ comites circiter sedecim: qui par-
 tim repetundarum rei, partim florenti Ro-
 dulphi fortunæ invidentes, iniquum esse
 putabant: ejus se dicto audientes fore
 quem loco olim parem & dignitate habuif-
 sent

Præliorū de-
 licta emenda-
 tionem non
 recipiunt: cū
 pœna statim
 sequatur er-
 rorem. Cato
 apud Veget.
 lib. 1. de re mi-
 lit. cap. 13.

Non oportet
 aliena capta-
 re, priusquam
 domi sit secu-
 ritas. App. A-
 lex. lib. 1. de
 bel. pun.

Iustum est
 bellum, quod
 propter res no-
 bis captas, re-
 petitas & non
 restitutas sus-
 cipitur. Liv.
 lib. 1.

αἰνέχων ἐν
 εὐπραγίᾳ
 φθόρον ἄλ-
 γου γέν.

Cognomina-
 tus fuit Rixo-
 sus. Gerar. de
 Roo hist. Au-
 str. lib. 1.

*Impossibile,
rebus secundis
invidiam fu-
gere. Iosep. de
bel. Judaic.*

sent. Cæsar sibi & Imperio conservaturus au-
toritatē, suis & Palatini generi copiis ita fero-
cientes in ordinē redegit: ut pudendā cala-
mitate edocti, agnoscerent: fato dari magi-
stratus defendi q̄; & in seipso sputere, qui ad-
versus Olympum velint. His ergo vicinia se-
datis motib.; oppidis quoq; aliquot Alsatiæ,
Ergojæ, Brisgojæ, Turgojæ ad officiū coactis:
expeditionē suscipit adversus Henric. Bava-
rū, inde Ottocarū oppressus. Felicē verò,
sed & tempestivē prudentem Bavarum: qui
cū prænisset, justam se Cæsaris irā fortitu-
dinēq; sustinere nō posse: maluit exiguā ad-
fectus clade, pacē petere; quā amissis per-
tinaciā rebus omnib., in triumpho circum-
duci, spectaculū, lusus & jocus omniū. Atq; à
Cæsaris paterna clementia obtigit illi venia:
deprecante filia illius Machtilde, uxore Lu-
dovici fratris, jam tum reconciliati. Hęc ego
cursim transeo. Excitandi jam sumus, ut Cæ-
saris arma splendidissima adversus Ottoca-
rum lustrenus, & commemorabile exem-
plum divinæ ultionis. Egreditur Cæsar,
cum Bono Deo: sine cuius manu, seu tute-
lari, seu auxiliari, frustra es, quidquid ag-

*Clementia in
quancumque
domū perve-
nerit, eam fe-
licē tranquil-
lamq; presta-
bit. Sed in re-
giā quò rari-
or, eò admi-
rabilior. Sen.
1. de clem.*

grederis; ut felici fortunæ flatu proveharis. *Nec certamen seu prælium in bello, nec aliud quidpiam majoris momenti aut periculi in bello vel pace ante invocatum Dei nomen, est à principe, vel Duce tentandum. Xenoph. in fine l. 1.*
 Communitur tum suis, tum Germanorum *Magna negotia magnis egent adiutoribus. Vellei. Patercul.*
 copijs: stipatur à Ludovico Palatino, ab Hērico & Ottone Bavaris: adfunt Ulricus Hennebergicus, Henric. Cattimeliboc, Fridericus Ortttenburgicus & zolleranus, Albertus Hochburgicus, Henric. Spanheimensis. Ipsi etiā ex oratorijs suis sese proripiunt Episcopi; Moguntinus, Colonienf., Salisburgic, Herbipolensis, Ratisponēsis, Patavinus: comitati hinc inde electissimā Suevię, Franconię, Alsatia nobilitate. Nobilitata est cū primis hac expeditione Præfulis Basiliensis audacia: qui primus in flumen profiliens, ad insequendū suos, vel exēplo invitat; capit prædantes Bohemos; nudos alligat equis, secum asportat, tamq; tenet diur. dum muscarū aculeis confossi perirent miseri: reliqui à prædis deterrentur. Submiserat porro Cæsari Ladislaus quoq; Ungarię Rex 20000. levis armaturæ equitū: ut per alterius latus animum suum exulceratū in Ottocarō mitigaret. Quanquā *Omne corporum robur, omnis equitatus, armorū apparatus, Deo nō adjuvante, ab ag-*
 verò Ottocarus spē locaverat suā in exercitu innumerabili, collecto ex bellicosissimo hominum ge-

Ob loca quædam circa Posoniū ab Ottocarō præcepta, videlicet Biberspurgū Tyrnaviā, S. Georgiū, Posingam, Altburgum,

*Cheriburgū, genere, ex Bohemiā, Poloniā, Pomeraniā, mine formica-
 Musenbourgū Saxonia, Misniā, Thuringiā, Silesiā, Mora- rum nihil dif-
 Laxius lib.1. fert Nic. Greg.
 geneal. Austr. viā; mirum tamen; in apertum se proferre 3. extr.
 c.11. campum noluit. Cælum citiùs ruiturum
 credidisset Cæsar: quàm Ottocarum peti-
 turum pacem: & petiit; vel causæ diffusus *Frangit & at-
 tollit vires in
 milite causa.*
Duo præsules pugnat ante prælium; vel Brunonis Episco- *Quæ nisi iusta
 Basiliensis, & subest, excutit
 Olomucensis, arma pudor.
 ille, ex Rodul- Propert. 4.
 phi, hic ex Ot- eleg.
 tovari partib. Bellorū egre-
 de pace inter gios fines: quo-
 se colloquun- ties ignoscen-
 tur. do trāfigatur.
 Plutarch. in Tacit. lib.12.
 vita. stem imparatum? poterātne dissipare con-
 fusos, fugare pavidos? Malebat tamen Im-
 perator humanissimus, cum Scipione, cum
 Cæsare unum servare civem; quàm mille
 hostes occidere. Consentit ergo in pacem;
 & mutuis pactis convenitur. Ottocarus,
 quod suadebat honestas, leges flagitabant,
 Austriam, Stiriam, Carinthiam, Carniolam
 resignat Rodolpho: & cum approbasset, fi-
 lio suo, Venceslao, pusioni octenni, Guthā
 Habsburgicam desponsari; ipse quoq; se fi-
 dem**

dem præstiturum Cæsari promittebat, quâ
par foret, solennitate, & ritu apud Impera-
tores recepto: submissurum quoq; Rodul-
pho trecentos equites, fabrè phaleratos;
cùm ipse resq; flagitaret. Illud verò anxio de-
precabatur animo: intus ut perageretur sa-
cramenti sanctio, & intra tentorium Cæsa-
ris: ne congeniculans ipse ad Cæsaris pedes
Rex tantus, coram toto exercitu in rubo-
rem daretur; fieretq; & vulgi fabula & deri-
diculum omnibus. Timida quippe res est su-
perbia: sed digna, quæ non modò in Otto-
caro elusa fuerit; verùm etiam in alijs pari
excipiatur irrisione. Quid ergo? Dum fle-
xo poplite, ornatu magnifico, Cæsarem
veneratur, in sella quidem regiâ, sed sago
amictum simplici: hem dolum ioculari!
tentorium, laxato funiculo, in quatuor fis-
sum partes decedit: Ottocarus patet, vide-
tur, ridetur omnibus; scenæq; servire cogi-
tur. Acescebat hoc illi vehementer; &
quamvis in præsentia subticendum puta-
bat; eò tamen ruebat animo incontinenti
ut pacta violare ob id, Cæsarisq; amicitiam

*Desinat elatis
quisquâ con-
fidere rebus,
Claudian.*

*In insula Da-
nubii Cæber-
gâ. Gerar. de
Roo.*

*Ann. CIO.
CCLXXVII.
Die xij. Kl.
DEC.*

*Rupere fœdus
impium lucri
furor, Et ira
præcep. Sen.
in Hippol.*

non dubitaret. Quòd si Regina mitigasset
mariti dolorem & cupiditatem: credo, non
suo jumento malum sibi attraxissent. At *Plin. lib. 2. ca.*
quemadmodum Cæcias ventus, certum est *47.*

*Plerumq; mu-
liebre consiliū
deterius. Ta-
cit. lib. 15. an-
nal.*

tēpestatis inditium: ita certissima nota im-
minentis in regno calamitatis: cū in aulis
aut mater, aut soror, aut uxor, aut cognata,
aut quæcunque hujus impotentis sexus fœ-
mina nimis crescit autoritate: ut ipsi adeò
Principi imperare, & ceu nervo lignum im-

*Muliebris im-
potentia, est
impotentia.*

*Dictum apud
Liv. lib. 34.*

*Initium tur-
bandi omnia,
à femina or-
tum est.*

Liv. lib. 1.

mobile ducere ausit. Quò enim non puta-
bitis penetrasse; quàm non fauciasse Otto-
cari ægram mentem, hæc Kūnegundis suæ
verba, fœminæ supra hunc sexum fastuosæ?

*Polona Alb.
Aug.*

Te verò, ait fulgurantibus præ furore ocu-
lis: te servo tuo cessisse tot ditiones, nobilif-
simam Bohemiā, regnorum regnum man-
cipasse: bellicosum adeò Principem, heu Se-
mideum antea, cujus à mari Balthico ad A-

*Orationē ple-
nius planius-
que. Æn. Sylv.
hist. Bohem. c.
27. narrat.*

*συντελεῖται προ-
ηγείται ὕβρις*

*Præcedit rui-
nam proter-
via. Nazianz.
invect. 1.*

driaticum profertur Imperium, eviratum
adeò, jam supplicem adorasse; quem? satel-
litē quondam suum: ut esset, cui scyphum
ad mensam ministraret novus Ganymedes!
Me miseram & infelicem! Hæc siccis ego in-
tuear

ΑΝΘ. ΚΑΡ.

ΕΠΙΧΡΑΤΙΣ

ΔΙΕ ΧΡ. ΚΑ.

ΔΕΟ

tuear oculis! Non patiar hanc injuriā. Si tibi expectoratus est usq; eò animus: ut fulgentis ferri aciem intueri amplius, armorumq; strepitum sentire non possis: ego meo rē gerā remigio: & per socordiam viri amissa, nova ego Amazon, virtute muliebri recuperabo. Ottocarus, homo cætera fortis, & excelso animo; succumbit tamen, victus incentivā foeminæ dicacitate: neq; id mirum. Sunt enim pugnacissimi quiq; & peritissimi armorum, foeminarum amorib. plusculum dediti: quòd vis illa irascendi in pectore animosa, cum appetendi facultate, plerumq; validā, commercium habet. Insanivit Ninus in Semiramide, Hercules in Omphale, Jason in Medea, Samson in Delila, in Aspasia Pericles. Quid? nonne Themistocles tantoperè uxori suæ inservivit: ut per jocum, quòd puer ejus vellet, id tota Græcia velle diceretur: cum puer matri, mater Themistochi, Themistocles Atheniensib., Athenienses toti Græciē imperarēt. Quanquā verò Ottocaro suadebāt cordatissimi Bohemorū procures, barones, nobiles; standū pactis, & fidē datā servare

Rerum estimator semper injustus, dolor. Senec. in Troade.

Culpa est mariti, si uxor excedit modū.

Aristot. lib. 2. Polit. c. 9.

Plut. in Themistocle.

Viros triumphales, victores gentium, luxuria vicit. Macrobi. lib. 3. Saturn.

Fides supremum rerum humanarum vinculum. Quintil.

vare

vare, non modò egregium, sed verè esse regium: obtinebat tamen infelix mulieris imperium, pestilensque adulatorum turba: ut post annum, fractâ pace, fines Austriæ apud Laam vastationibus hinc inde incurreret. Lacesitus Cæsar, ad necessarium redit bellum: & in ipso temporis articulo, cum de excursionibus cognovisset, omen concipit, prudentiæ plenum & pietatis: quoniam jurisjurandi religionem sprevisset Ottocarus: & sibi sacroque Imperio resignasset fidem atque obsequium; Deum fore facti hujus vindicem, patronum verò causæ justissimæ. Vellem nunc mihi facultas daretur, pro rerum dignitate figurandi: adhiberem, quos possem flosculos; & abuterer exquisito quodam lepore dicendi: ut successum omnis rei geri ob oculos videretis. Sed priusquam altiùs excurrat oratio; illud incidit, nunquam satis laudatum. Innotuerat Cæsari; fraudes comminisci, qui causæ bonitati non possunt fidere. Præsciverat: misisse Ottocarum multam vim auri quibusdam Austriæ militibus: ut vel in ipso militari opere

*Gravissimi
morsus, irrita
tate necessi-
tatis. Port.
Latro apud
Salust.*

*Cæsar videns
Ottocarum non
stare promissis,
recepit partem
Austriæ,
quam pro dote
assignaverat.
Naucle.*

*Si injuriam
deposueris penes
Deum, ultor est.
Tert.
de patient.*

*ad illud
quod dicitur*

*ut dicitur
in libro*

opere

opere destituerent Dominum suum; vel
 cōsilia ejus quoquo modo interverterent.
 De cætero, militibus sedecim mille argen-
 ti marcas obtulit; curarent modò feroci
 industriâ: ut Rodulphum vivum, mortu-
 um, integrum, læsum, sanum, semiani-
 mem (perinde foret) consequi posset.
 Atqui Cæsarem, potestate subnixum al-
 tiori, nihil remorabantur insidiæ: addam
 quid amplius: conveniebat eum nescio
 quis de hominum fece: & Ottocarum se
 in venatione, ferro, clàm necaturum pro-
 mittebat; si factò præmium esset. Rodul-
 phus, qui virtute didicerat vincere, non
 sicariorum fraudibus, vultu hominem re-
 spiciebat parum gratiofo; & generoso, ut
 par erat animo, compellat & amovet: Etsi
 noster hostis est Ottocarus, inquit: non
 tamen id efficiet: ut justitiæ & moderatio-
 nis fines transeamus. O vocem Princi-
 pis verè regiam! dignamq; adeò, quæ in-
 sonet intonetq; regicidarum auribus: qui
 nihil adeò pensi ducunt; sive tollatur sicâ
 princeps, sive glande fulminali, sive hau-

H

stu

*Aeneas Sylv.
 lib. 3. commēt.
 de reb. gest.
 Alphonfi.*

*Fraus cum in
 omnibus fæda
 est; tum verò
 in iis, qui ma-
 jori dignitate
 sunt præditi,
 fædior est,
 quàm aperta
 violētia. Thu-
 cyd. lib. 4.
 Qui fraudi-
 bus abstinet,
 propitiatur De-
 um. Minut.
 Felix in Octav.*

flu venenato: modò nigerrimo illorum
 calculo, jure nullo, tyrannidis conde-
 mnatus fuerit. Eat nunc ostentatrix sui
 antiquitas: & Fabritium mihi magnificis
 prædicet laudibus: quòd victum Pyrrhi
 Medicum remiserit in illius castra, cùm
 dominum veneno tollere promississet.
 Major est Rodulphi candor & germani-
 tas. Jam in aciem convertendi sunt
 oculi: jam jam pugnas conferent duo for-
 tissimi ætatis suæ Hercules: quos præstat
 observare, quàm Argentinæ adstare opi-
 fici, miraculosam turrim eodem tempore
 excitanti. Maturaverat Cæsar iter; ne pri-
 us hostes, infestis locorum augustijs, se-
 prohiberent, campo Niderspurgico:
 quo ipse disponit omnia, prospicit uni-
 versa; designat aciem, fortissimum quem-
 que in fronte collocat: ac ne novissimum
 agmē hostis invadat, valido præsidio ca-
 vet. Jam milites arma arma, manū manu
 conferere frementes, locū belli tenebant;
 leves Ungarorum velites carceribus suis
 erum-

Eutrop. lib. 2.

An. Chr.

C I D. C C.

L X X I I X.

Thom. Ebern-
dorf.

C I D. C C.

L X X V I I.

Avētinus de-
signat diē vij.

K. l. Sept.

Erat dies Ve-

neris, quā Ro-

dolphus ma-

ximè præliari

solebat. Id.

Eberndorf.

Acies, si benè
 disponitur, plu-
 rimum juvat:
 si imperitè;
 quàmvis opti-
 mi bellato-
 res, malà di-
 spositione frā-
 gūtur. Veget.
 lib. 3. de re mi-
 lit. c. 14.

erumpunt; hostem cum vix invenerant, urgent, cædunt. At, ô infortunium! ô salus in lubrico posita! quò te Cæsar tui ruentem viderunt? cur te densissimis hostium telis obijcit pugnandi ardor & gloria? Nonne te satiùs fuisset, ex edito monte cum Xerxe spectasse prælium; quàm in periculum misisse totius imperii salutem, corporis tui periculo, & laterum tuorum oppositu? Tota enim acies tua jam inclinata videbatur; & pugna, te circumfuso hostibus, plena erat terroris, miseriæ, præcipitis ruinæ. Sed amor patriæ necessitasque præsentem & intermedium pugnae volebat: faciebatque tum optimus Cæsar; quod in tali re vel Moses aliquis, vel Josua, vel David, vel quicumque sanctissimorum regum facere potuisset: in genua provolutus, auxili-um à Deo petit; cuius ope multò magis, quàm hominum armamentis bella finiuntur, triumphus celebrantur. Corroboratus ipso divino Numine

*Tu, cuius ex
vita omnium
fata pendent,
ad nullū dis-
crimen acce-
das? Constant.*

*Panegyrist.
Vile corpus est
iis, qui magnā
gloriā petunt,
Mutius Sca-
vol. apud Liv.
lib. ii.*

*Vita sibi rex
qui negat,
multis negat.
Senec. The-
baid.*

*Sym-olum e-
jus diei fuit in
castris Rodul-
phi, Christus:
quod identide
ingeminaba-
tur: Ottocari,
Praga. Chro.
Austral. an-
tiq. Et ex eo
Naucler,*

*Auxilio opus
Dei quoque
habebat Her-
cules.
Ex Synesio e-
pist. C L.*

*Diversum re-
fert Thomas
Ebendorferus
in Chron. Au-
striae M.S. Cu-
manos Chri-
stum, excla-
masse, Teuto-
nicos Regnū
Romanorum,
alios Pragā,
Bobemos Bu-
dovez Bra-
cha. Conjicio
hunc Ducem
quendam fu-
isse ex illustri
Budovecio-
rum familia.*

Cæsar, viam sibi cædibus facit: effusisque
hinc inde sagittarum nimbis, per infestas
acies interritus vadit; obstantia quæque
perrumpit, dejicit, proterit. Herbotus
Fullenstainius Polonus, an Volkēsteinius
Thuringus, an quispiam ex illis Styriæ
aut Carinthiæ, homo vasti admodum
roboris immanisque staturæ, Cæsa-
rem quærit undique, trajiciendum infeli-
ci hastâ: atq; invenit: sed ab ipso Cæsare,
inserto punctim per galeæ commissuram
gladio, confoditur. Nondum poterat Ro-
dulphus illustre facinus edere, sine novo
periculo. Occiditur illius equus, magnâ
cum trepidatione omnium; maximâ Al-
berti filii; qui primum parenti signum
crucis præferebat. Profilit Cæsar, animo
nihil fractus; pedesq; pugnam sustinet:
dum in Berchtoldi Capellæ equū se trans-
ferret. Inde pugnam redintegrat univer-
sam: instat acrius, urget vehementius, ani-
mat totum exercitum; planè Julium Cæ-
sarem imitatus: qui collapsam aciem solus
sæpè restituit: cū fugientibus se oppo-
neret:

*Suetō. in vita.
Nunquā peri-
culum sine pe-
riculo vinci-
tur Se rec. in
Proverb.
Magna nego-
cia magnis
cum periculis
suscipi volūt.
Herodot. de
Xerxe.*

neret, apprehensos retineret: quosdam
etiam contortis faucibus in hostilem aci-
em converteret. Nec deest audenti Ro-
dulpho bona fortuna: dicam veriùs ma-
gisq; piè; Imperatori & pio & prudenti
cælum militat, & mentes illæ, ab omni
concretione immunes. Dumq; exercitus
Rodulphi causam bonam manu agenda
esse, exclamat: & standum vestigio, vel
cadendum: Regio militi fiducia manuum
in pedes vertitur. Milota primus ordinē *Nil homini*
fugā solvit: unde cæteri turbantur: vel *suavius, quàm*
quod pecuniâ corruptus: vel odio vindi- *ut hostes sibi*
ciæq; studio accensus; cum Ottocarus *dent terga*
neptem ejus ex fratre vitiaverat: fratrem *Nicotus.*
ipsum in carcere vivum ustulaverat; ob-
litus interim: nemini quidquam esse com-
mittendum, magni momenti; cujus ani-
mum quondam irritaveris. Cum eo auxi-
liares eunt præcipites, labuntur reclives,
& se invicem festinando tardant; armati,
inermes, integri, faucii, primi postremi-
que miscentur; semineces vacillant. Hic
jam occasio se obtulit, percussis instare:

Sapientis Imperatoris est, fractis rebus cunctando cōsulere: secundis, non deesse fortunā.
Constant. Panegyrist.
In rebus asperis & tenuibus fortissima quaque consilia, tutissima sunt.
Liv. lib. 25.
Non nisi duce interfecto requies belli est.
Tacit. anal. 4.

nec dare tempus, ut se recolligerent. Ergo Cæsariani urgent, eminus, comminus; gladiis, hastis, punctim, cæsim feriunt: & quos cursu non possunt remorari, jaculis antevertunt: prona supinaq; corpora in acervos coagmentantur passim. Capiuntur innumeri; præter quatuordecim mille cæsos, plurimi in servitutem abripiuntur. Horret animus; cæsorum sanguine rivi hinc inde, & flumina spumabant cruore decolore. At de Ottocaro quid agitur? O Reges! ut subitò ima fiunt summa, summa ima! Postquam ille destituitur à suis, vix quinque servulis comitatus; fortiter quidem dimicat: sed equo deturbatus, vulneribus circiter octodecim conficitur, collo tenus transfigitur cultro à Berchtholdo Emervvekio Styro: cujus fratrem olim ligno infelici suspendi curaverat. Non admittebantur proluxæ sponiones pecuniarum ab iis, quos vindictæ siticulis libido ad furorem armaverat. Hoc fuit justitiæ divinæ providentiæq; decretum: ut bellum cæcā cupiditate & ferocia susceptum,

Bohemi multitudine, ac robore; Suevi ordine ac arte superiores erant.

Aen. Sylv. hist. Boh. cap. 13.

Cuspinian. a duob. fratrib. Merembergeris ait occisum Ottocarum:

Pantaleon ex Laz. ab Hadamaro à Künringen, Barone Austriaco, & Merembergio Styro.

Chronicon Austral. anti- qu. à Berch- toldo dapife- ro de Emret- wuerch. Con- sentit Nau- clerus. Albert. Argē- tin. Bohemū ait. Plutarch. in polit. admon. Comari ta- men vastarūt Carinthiam, Austriam, Styriam, Mo- rariam: se- cumq; ultra millia ad pa- ganismū alri- puerunt. Hi- stor. Austral. antiq.

ceptum, infelici clauderetur exitu: cum
 in foetente, malignâ centagiosaq; cadave-
 rum strage, ipsi etiam impuri Spiritus,
 circumquaque degentibus, immanem
 horrorem incuterent. Ac Rodulphus non
 morte quidem Regis, sed impetratâ victo-
 riâ exultans, ad Deum referebat pugnam
 bene pugnata: planè ut Pytho cum
 admiratione adficeretur ab Athenienfi-
 bus, quòd Cottym interfecisset: Deus
 hæc, inquit, meâ usus manu perpetra-
 vit. Quid? quod plerisque grave est
 victoribus, fortunam concoquere lau-
 tam: id fortissimo Cæsari accidit per-
 facile: cum ipse, incredibili moderatio-
 ne animi, & adfectuum victoriâ jam diu
 semetipsum superasset. A fortissima
 enim Bohemorum gente deprædatio-
 nes avertit: Regisq; corpus, ne porro
 à lixis & calonibus nudatum distraha-
 tur, sedulo cavet; ipsâ Imperatrice
 purpuram submittente, quâ corporis
 honestas obnuberetur: maritus, exsequias

Difficilius est, reperire virū, qui bona pul- chre ferat; quā qui mala. Illa enim luxuriâ & impotentia multis; hac vero modera- tionem omni- bus adferunt. Xenoph. Victoria licē- tia sine praelii terminanda. Pacat. pane- gyr.

illi

--Pulchrum
est, vitam do-
nare minori.
Stat. Theb. 6.
Nature inju-
riam facit, &
humanitatis
legem violat:
qui ultra vi-
ctoriam & su-
peratis hostib.
iracundia in-
dulget. Nicet.
in vita Bal-
duin.

An. Christ.

CIO. CC.

LXXXI.

Annam, præ
dolore mor-
tuâ, quod ni-
mis lugeret fi-
liam, Caro-
lo Siculo nu-
ptam & trās-
missam habet.

Histor. Au-
stral. antiq.
Chron. Col-
mar. habet &
in Nema.

illi fieri apud Viennenses, consentit. An Regis interfe-
hoc ullâ unquam obsolescet vetustate? Etiores Caesar
quod nullum odii signum dedit in filium nunquâ in cō-
hostis immerentem. Namque illum in spectum suum
patrocinium suum, Ottone Brandebur- admisit. Du-
gico tutore, Iglaviæ suscipit: dum Pra- pravius l. 17.
gæ maturior ævi, regni paterni Rex pro- hist. Bohem.
clamatur: totaque pax stabilitur nuptiis
inter Gutham & Venceslaum, apparatu
tanto: ut quotidiano epulo centum ho-
minum millia exciperentur. Priusquam
verò has cognosceret festivitates Cæsar; Nihil mihi vi-
novercantem quoque experiri fortunam detur infelici-
necesse habuit: ne proluxâ felicitate sibi us eo, cui ni-
placeret nimium. Nam inter expeditio- bil evenit ad-
nes adversus Sabaudia Regulum, & Co- versi. Vox De-
mitem atq; civitatem Friburgensem, sua- metrii Philos.
vissimam suam conjugem, tot liberorum apud Senecā.
matrem fecundissimam, Viennæ è vivis
abire vidit, gemit, flevit: & sequenti an-
no Hartmannum filium, adolescentem
virtute supra hanc ætatem nave mersâ,
cùm tredecim adolescentibus prope Rin-
augiam suffocatum Rheno comperit. At-

qui

*Plin in Pane-
gyr.
Ibi tum puel-
lam octo an-
norum conce-
pisse ex servu-
lo decem an-
norum, & pe-
perisse & mor-
tuam habet.
Chrō. Austral.
An. Chr.*

*CI D. CC.
LXXXII.*

qui ut ad lætiora redeamus; habet has vi-
ces conditio humana: ut quemadmodum
ex faustis infelicia, sic ex infelicibus fau-
sta nascantur. Accidit Cæsari in comitiis
Augustæ Vindelicorum, quod inter votis
va & ipsius fuerat, & plurimorum dextrè
sentientium. Designatur Albertus filius,
Exarcha Austriæ, Stiria, Carniolæ, Vin-
donum: non magis autoritate patris, aut
principum beneficio; quàm ipsis loco-
rum procerib. magno id petentibus ope-
re, virtute ipsâ hoc Alberto præmium
decernente. Tam generoso furculo æquū
erat, non alio, renasci stirpem Austria-
cam: quæ ab annis jam quatuor & decem
extincta pari fraude, pari immanitate, in
decollato Friderico exspiraverat. Hæc mi-
hi perstringenda sunt duntaxat: neq; e-
nim ullius est tanta dicendi copia: quæ
non dicam, exornare omnia dicendo;
sed ne delineare percensendo possit. Equi-
dem & hoc mirari subit; inter ipsas fortu-
næ delitias, ita Rodulphum temperasse
potestatem humanitate: ut à sui alloquio

*Vitâ hominis
omnē miscet
dolor & gau-
dium.
Phadr. in fa-
bula 75.*

*Comitate atq;
suavitate mo-
rū, omnes fa-
cilimè ada-
mantinis tibi
vinculis obli-
gabis.
Gregor. lib. 6.*

*Maxima quæ
que domus
servis est ple-
na superbis.
Juvenal.*

*Nunquam est
excelsior prin-
cipatus; quàm
cum se publi-
co submittit
officio. Nazar.
Panegy.*

*Βασίλεικ' ἔτα-
τον τὸ πονεῖν.
Laborare ma-
ximè est regi-
um. Plutarch.
in Alexand.*

*Benevoli regis
oculi, incita-
menta ad di-
cendi audaci-
am. Aelian.
lib. 8.*

repulerit neminē. Submovere pauper-
los quosdā, ad eū adfectantes, conabatur *Lips. in monit.
& exmpl. polit.*
satellitium ejus: ut est quandoq; hominum
illud genus importunum, & ipso princi-
pe durius. Non tulit id benignissimus
Cæsar sine stomacho; & hanc edixit sen-
tentiam incomparabilem: Per Deum,
date hominibus ad me accedendi locum
& facultatem: non enim ideò ad imperi-
um evectus sum: ut hominibus in arca
præcludar. Quid hoc dici potest gratio-
sius, quid excogitari sapientius? quàm
agnoscere principem; nō augeri propaga-
rique majestatem; cū intra latibulum
palatinæ ædis includitur, tanquam Vesta-
le aliquod secretum: sed admittendam ef-
se in animum totius Reipub. curam: of-
ferre se spectandum omnibus debere.
Tam faciles erant ad Rodulphum aditus;
tam ejus patientissimæ aures; tam beni-
gna responsa: tam in vultu augusti decoris
gravitas, hilaritate permixta, veneran-
dum quiddam & amabile præsentabat. Et
non æquemus Rodulphum gloriâ Phi-
lippo

*Plutarch. in vi-
ta Demetrii.
Cic. ad Q. Fr.*

*Zonar. in
vita.*

*Joan. Europo-
lates..*

Philippe Macedoni; qui neminem, se adire
volentem excludebat? non comparemus
Octavio, facilitate in audiendo, lenita-
te in decernendo, in satisfaciendo dili-
gentiâ? non adscribamus inter pares An-
tonini: qui noctu etiam volentibus,
quamvis tenui valetudine uteretur, jus
dicebat? non denique dicamus Rodul-
phum æmulum Basili Imperatoris? qui
in omnes urbis partes emisit; ut, si qui
vellent quid queri, Cæsarem in diatriba
esse denuntiarent: quique, cùm rescisce-
ret, neminem suâ ope indigere, gratias
Deo egit; præ gaudio lacrymas non tenu-
it. Credo ego; & ut arbitror, opinio mea
neq; vana est, neq; fluxa: hanc Rodulphi
comitatem, clementiam, facilitatem in
omnem Austriacorum prolem abiisse, tã-
quam à generis fūdatore. Sicut enim alites
eandē cum parente fortiūtur naturam;
eundēq; in pennis colorē referunt: sic pa-
rentum tam vitia, quàm virtutes, animi,
corporis, in sobolem transfunduntur.
An ego hoc sine divino factum esse Nu-

*Ἐπὶ τῶν ἀν-
θρώπων εἰκὸς
ὡς ἀπὸ πλῆθους
τῶν ἡθῶν τῶν
ἀπογόνων τοῖς
προγόνοις.
In hominibus
affines sunt
more nepotū
avitis. Iul. Mi-
sopog.*

mine putem? quòd, cum affabilis esset omnibus; consiliarios quoq; admiserit placidâ comitate : prudentum consilia & amicorum cohortationes voluerit esse liberrimas : non metu præligatas linguas :

Polycratic. lib. 3. cap. 14.

Miser est Imperator, apud quem veraretur. Capitol. in Gordian.

curiam elinguem instar nocentissimæ pestis esse, neminemque tam fore

Dassel. in Rudolph. Alii. Alphonso Arragonum regi tribuunt.

subductâ ratione sentiens, quin falli aliquando possit; nisi iudicio sapientum sustentetur. Eos autem, qui ad gratiam loquebantur, & hoc blanditiarum aucupio quæstum exercebant; plusquam novercali odio prosequeretur: lupis esse haud absimiles dictitans. Nam quemadmodum hi devorant incautos asinos; dum fricando leniter titillant, blandeq; scalpunt: sic illud hominum genus, fucatis verborum venenis id efficit: ut principum oculi primum cæcutiant & effodiantur: deinde amore sui tenerrimo sibi solis placeant: hinc imperandi incontinentia, vindictæ celeritas, legum abolitio, dolus, perfidia, pleno agmine in Rempubl. irruunt. Quid Neronem, liberaliter & honestè educatum

--nihil est, quod credere de se

Non possit, cū laudatur, diis æqua potestas. Juven. Sat. 4.

Suetō. in vit. tum moribus fecit ut obbrutiverit? Adu-

latorum turba. Quid Cæsarem armavit

contra patriam sanctissimam? Assentato-

rum blanditiæ. Quid Rehoboamum à pa-

1. Reg. 12.

trum clementia avocavit? Perditorum a-

dolescentum assentatio. O utinam tei-

mitati, Rodulphe, principes à personatis

eiusmodi fraudatoribus oculos auresque

suas averterent: qui profectò regum cor-

da, sub amici nomine non vulnerant ali-

ter; quàm fulmen ossa sæpè, illæsâ cute,

diffringere solet. Hos palatii sorices tine-

asque mittamus: illud videamus; quam

gratiosè Rodolphus hoc suum audientia

studium commendaverit, cultu atque

ornatu corporis, non picto illo, aut ap-

paratu Asiatico: sed vestitu neglecto, &

simplici; à plebejo parum differens. Etsi

enim aurum, sericum, gemmæ, com-

mendant quandoque principis magnifi-

centiam: virtute tamen plebi eminere,

Alphonf. Ar-

rag. apoph

visum est decentius multis regibus; quàm

purpurâ aut lapillis pretiosis: quibus &

negociator aliquis fastuosus, aut versipel-

*Plus nocet
lingua adula-
toris, quàm
gladius perse-
cutoris. Hierō.*

*Pessimum ini-
micorum ge-
nus laudātes.
Tacit. vit. A-
gricol.*

*Gemma & fi-
milia non ve-
ritate bona
sunt, sed va-
ritate. Tertul-
de cult. fæ-
min.*

*Anullo peri-
culo fortuna
principum lō-
gius abest,
quā ab humi-
litate.
Plin. in Pane-
gyr.*

lis mango se pingere potest. Ingreditur
 Rodulphus Moguntiacy in pistoris casam
 furnariam: ut aura cum esset rigidior,
 ad prunas se calefaceret: credo etiam mi-
 lites ferre laborem doceret, & pompam
 atque molliem aspernari. Non fert im-
 pudens & imprudens foemina tanti hospi-
 tis accessum: parumque decere ait, ad
 mulierculas tam latenter venire; tam im-
 proviso in alienam domum irrepere. Ro-
 dulphus, materiam joci nactus, sciteque
 foeminam & facetam negligentiam elufurus;
 militem se ait; qui cum stipendia sub Cæ-
 sare confecerit omnia; suas quoque anci-
 piti Martis aleam perdiderit opes & faculta-
 tes; jam sine spe, sine re, sine nomine, vi-
 tæ reliquum duram paupertate fallere co-
 gatur. Haud cunctata mulier, bellè fa-
 ctum, clamat: eodemque mactandos in-
 fortunio omnes, quotquot sequantur
 Cæsarem, pestem civium, paupe-
 rum scopulum & exitium. Cui non
 hæc verba bilem excussissent? quam acres
 relinquit alioqui dolorum aculeos con-
 tume-

*Lips. in monit.
 & exempl. po-
 lit.
 Chronic. Col-
 mariense.*

*Vita principis
 est cæsuræ, eaq;
 perpetua: ad
 hanc conver-
 timur: nec tam
 imperio nobis
 opus est, quam
 exemplo. Plin.
 in panegy.*

*Rara felicitas
 temporum; ubi
 sentire que
 velis, & que
 sentias, dicere
 licet. Tacit.
 lib. 1. histor.*

*in Rodolph.
 Histor. par.*

tumelia, quam imponit inferior! At incognitus, & sub persona latens Cæsar, probè perspiciebat, quàm prodigus hic sexus esset, & ordo plebeiis dicacitatis; aspernari convitia maluit, quàm agnoscere: ridensque procacis linguæ incontinentiam, quærit: quare tam atrociter læsi unquam cives fuerint? Tu verò, subdit, tam es rerum imperitus, ut hoc ignores: quotquot in hac urbe pistorum sunt, opibus heu quondam adfluentissimi, nunc ita esse fortunis suis everfos: ut vix, restim unde emant, superesse iis videatur. Apage ergo tuum mihi Cæsarem: & cum dicto vas aquarium in carbones ignitos profundit: ipsumque patientissimum Cæsarem, plura dicere parantem, fumo, cinere, sordibus adpersum ejicit. O eximium, & supra Cæsares Cæsarem! qui divinius quid putasti; injuriam non agnoscere, quàm ignoscere: tutiusque esse ad gloriam & securitatem principi, non omnes verborum nugas

Contumeliarum patientia ingens instrumentum ad tutelam regni.

Sen. 3. de tranquill. c. 23.

Nunquam tacet, quæ morbus tenet loquendi. Gell. lib. 1. cap. 15.

Non minus principem ornat clementia, præsertim in causa, quæ ad ipsius injuriam privatim attinet.

Ioseph. antiqu. Iud. lib. 2.

Lips. orat. de calumn.

*Magni animi
est proprium,
placidum esse,
tranquillum;
& injurias at-
que offensiones
semper despi-
cere. Senec. de
clē. lib. cap. 5.*

*Meliora me-
retur suscipe-
re, qui colla-
ta bona de
corde nō pro-
batur amitte-
re. Cassiod.*

nugas re persequi. Sapientissimum credo
Romanorum Catonem secutus est: qui
colapho impetitus ab homine nefario;
satisfacienti postea illi, deprecantiq; Non
hercules, inquit, animadverteram. Minus
dixi de Rodulpho, & propè infra ejus mā-
suetudinem atq; clementiam: qui animi
sui æquitate ac moderatione Catonē lon-
gè superavit; pro contumeliosis dictis
rependit insuper beneficia. Nā mensæ illi
adsiduo cū dapifer caput porci, inter
delicias habitum, apponeret; vesci eo
nolebat Cæsar: pistoris maledicam accer-
sit uxorem: jubet redire in memoriam,
quid de milite haud ita pridem actum fu-
erit: patellam offert cum carnibus; vini
quartarium propinat; gratias agit:
quod sibi per ejus benevolentiam ad car-
bones calefieri permissū fuerit. Agnoscit
importunitatem suā mulier, & procaciam
linguæ: sed & culpam, quibus poterat ver-
borum melliniis, deprecatur & pœnam.
Quid Cæsar? Jocus ex joco nascitur. Ne-
gat se gratiam fœminæ facturum: nisi illa
sine

sine metu, sine motu, quæ in occulto vituperârat, in oculis omnium, in corona totius aulæ repeteret; fabulam sine teste actam prius, denuò repræsentaret. Lupum auribus tenere sibi videbatur fœmina: cum præfagiret palpitanti corde animus; quàm justè sæpe per jugulum redeant verba, quæ in Principes effundere temeritas solet atque intemperantia. Sed tamen securâ lenitatis Imperatoris, nihil tergiversatur: quin potius irritata semel atque iterum, quæ dudum effutiverat, multâ verborum profluentia regerit: ut res universa risu transacta fuerit. Quidni verò liceat, misero jocosis seria, inter tot fastidia onerosissimæ Reipublicæ? Noverrat hoc temperamentum sapientissimè Rodulphus; qui & facetus erat ipse, citra vilitatem & impudentiam; & aliorum festivè dicta ferre absque bile, atque etiam concoquere poterat, Cappadocis sacrificuli maximè, absque animi morfu, rancore & vindictæ studio. Duos Legatos mirabatur; quorum alterius capilli nigri-
cabant;

cabant; barba incanuerat: alterius barba
nigrore, capilli canitie erant decolores.
Hic lætā quadam sermonis venustate:
Non prius inquit, dimittam vos; quā
causam mihi feceritis planam: quī fiat;
quod tam dissimili tincturā pili vestri di-
versis locis perfusi fuerint. Quid facerent
Legati? consilium ex ipsa, quod dicitur a-
rena capiunt; & jocose percontanti, joco-
se respondendum judicantes, prior ait:
De ore suo, unde lautē ederet ac biberet,
maximam se vitæ partem fuisse sollici-
tum: non perinde caput adflixisse medi-
tationibus: itaq; hoc nigredine, illud cani-
tie investiri. Subjiciebat posterior: caput
sibi esse coætaneum; barbam annis de-
mum quatuor & viginti post enatam: nec
debere videri mirum; nigram esse bar-
bam, capillos incanuisse. Non utebatur
neque Cato tam felici dexteritate, ne-
que Legati, quos reprehendebat, ituros
ad faciendam pacem inter Nicomedem
& Prusiam. Videbat equidem Cato al-
terum lapide quondam petiitum, cicatri-
cosam

cosam frontem ostendere, pedibus laborare alterum, tertium ingenio esse vecordem & bliteum: quo adducebatur, ut dictorium in eos jaceret: Populum Romanum mittere Legationem, quæ neque caput, neque pedes, neque cor habet. Non ita erat horridus & asper Rudolphus; qui cum didicisset multis vitæ experimentis: fertile esse scomma injuriarum: ne scurræ quidem illi opposuit verbum duriusculum, à quo se haberi pro ludibrio cernebat, in rebus cunctis perspicax. Agebat ille, majori dicam felicitate, an levitate (non enim hodie demum accidit, ut nequiores utantur fortunâ mitissimâ) transire sibi per plateam non esse integrum: cum Cæsaris nasus, insanæ longitudinis, viam interceptat, iturientem prohibeat: Rudolphus, subridens leniter, tantillum inflexit nexum digito: blateronem impurum transire jussit. Sed quid ego inter jocularia delitior prolixius ad tribunal Cæsaris regiamque ejus me converto.

Quàm enim, ad pacis ornamenta quæ
 pertinerent, & incrementa, præsentiebat
 sagaciter ! quàm erat vigilans ad viden-
 dum ! quàm contemplabatur præsentia
 acriter, ventura prolixè, ambigua certè,
 perplexa planè. Exulantes relegatasq; vir-
 tutes quodam postliminio reduxit : justi-
 tiam, honoribus & quasi virginali pudore
 defloratam restituit : concordiam &
 amicitiam, amictam purpurâ, regali folio
 collocavit. Constantienses cum vicinâ
 nobilitate ita in gratiam redegit : ut utrif-
 que pacem esse expediret : quo beneficio
 fruebantur quoq; Tigurini, Suteses, U-
 rii, Basilienses, Scaphusii, Brisgoji : quos
 omnes æquissimo inter se jure & fœdere
 conspirare maluit : quàm admittere, ut
 ambiguâ rerum animorumq; distractio-
 ne, civilibus se conficerent pugnis, Rem-
 pub. pessundarent. Neq; id de nihilo fuit;
 cum exitiales fustulit, & inveteratas ami-
 citias : quas Eginocomes Fürstenbergi-
 us, contra Sueviæ civitates imperiales ex-
 citarat. Quod verò Comites VVerden-
 bergios

bergios & Dokenburgios solâ nominis
 existimatione terruit, Bernates permov-
 vit; ut abijcerent arma, pacem peterent,
 gratiam invocarent Cæsaris: in eo non
 miremur, non ad cælos efferamus divi-
 nam Herois auctoritatem? Hoc illud est
 præsidium: quo Samnites solâ Romano-
 rum umbrâ se tutos opinabantur: quo
 Pompejus vincebat, cùm nusquam esset
 corpore: quo prisca Germani bella profligabant: terror videlicet ac magnitudo nominis. Prospiciebat & hoc prudentissimus Rodolphus: duo esse, quæ gentem quamvis exponunt contemptibus omnium: servitus barbara & nimix sordes: quarum illa ex principis imperio illiberali; hæc ex nimia rerum omnium inopiâ proficiscitur. Quocirca, ut est boni patris in domo; sic optimus hic princeps in Imperio effecit: ut cives sui viverent in urbibus & salubriter, & tutè, & jucundè, & honorificè. Nec enim antiquas tantùm confirmavit urbes privilegiis: sed communivit civitatis jure novas; Eslingam,

*Liv. lib. 7.
 Patere. lib.
 post.*

*Strab. ex Tacit.
 de morib. German.*

*Auctoritas salustii
 custodia principatus
 Q. Curt. l. 8.
 — plus nominis horror,
 Quam tuus ensis aget.
 Claudian.
 Theod. Imp.*

*Tu civem patremq; geras,
 tu cōsule cunelis,
 Non tibi: nec tua te movent,
 sed publica vota.
 Claudian. 4.
 Hon. Consul.*

*Alii Eslingam
& Reitlingam
à Friderico
Cæsare civi-
tatis jure do-
natas, ann.
1215. Hailbrū-
nam an. 1240.
Dresser. in
urb. Germ.
Aventinus a-
it, factum id
propter insci-
tia nobilita-
tis. lib. 1. an-
nal. Boj.*

Reütlingam, Hailbrunnam, ad Nicrum
omnes, describi urvo, cingi mœnibus, &
aliis Imperij civitatibus associari voluit.
An sicco pede illud præteream? quòd re-
scripta, privilegia, instrumenta, Teuto-
num linguâ edi voluerit: quæ tum Ro-
mano data fuerant sermone, plerisque è
nobilitate aut obscuro aut ignoto. Dici vix
potest, quanta dignitas inde, quàm hono-
rifica existimatio ad vernaculam nostram
linguâ accesserit: cujus nitor, puritas, am-
plitudo, copia, si tam à nobis propagare-
tur studio atq; industriâ; quàm cõtamina-
tur exoticis sciolorum dictiunculis; major
& linguæ & nominis nostri apud exteros
foret majestas. Ab hoc loco, dū ad alia me
transfero: rem dicā, non tam cuiquam in-
credibilē; quàm insperatā multis, quod ef-
set difficilima: mirabilē omnibus, quia sin-
gularis: sed ita gestā esse, res loquitur; &
ipsa rudera testantur, quæ in Thuringiæ
locis apparent plurimis. Infestabat tūc
fertilissimam regionem effusa latronum
colluvies; qui jamdiu non sylvarum am-
pliùs

*Sumfit suppli-
cium de 29.
predonibus,
quos Ilmena-
vi ceperat.
Dassel.*

Euripid.

pliùs se tegebant latibulis; sed ex specu-
lis, ex castris arcibusq; & arte & naturâ
munitis prædabantur. De his Centauris
agendus erat triūphus. Itaq; eorū arces su-
pra octuaginta, Erphurdiensium auxilio, nō
modò oppugnavit Cæsar, expugnavit, di-
ruit: sed ipsos quoq; latrones protraxit: &
plerisq; loco natis ignobili, gulam laqueo
frangi iussit. Nec satis istud: statuendū erat
justitiæ splendidius documentū. Nobiles,
inter eosdem, non pauci, qui in cæde, & ex
cæde vixerant, nullum sceleris sui inveni-
unt patrocinium, neque in splendidis
majorum tabulis, neq; fumosis titulis pa-
rentum: quin gladio illis caput demetitur:
ut qui sanguinem effuderant, eorum vicis-
sim sanguis effundatur. Dignum profe-
ctò ad omne ævum, sed ò rarum hoc licē-
tioso seculo exemplum! rariores, qui cum
Rodulpho, nomē rigidi executoris prudē-
tisq; justitiæ ipsa re obtineant. Certè nec i-
psi Dii, si quid egerant pudendum; si cum
Iove aliorum uxores vitiaverant; cum
Saturno parentes castraverant; cum
Mercurio boves abegerant; Dii ampliùs

*Iuste puniun-
tur, qui licitis
abutantur: ju-
stius verò pu-
niuntur, qui
aliena rapere
conantur: sic
Satanas cæ-
lum: sic pro-
toplastus per-
didit Paradi-
sum. Hug. l. 2.
de anim.
Bonis salutē
est, quisquis
punit impro-
bos.*

*Hilar. Ponti-
fex ait: reatu
majore delin-
quere illum,
qui potiore
honore per-
fruat: &
graviora fieri
peccatorum
vitia, sublimi-
tate peccanti-
um.*

*Criminosior
culpa est, ubi
honestior sta-
tus: si hono-
rator est per-
sona peccan-
tis, peccati
quoq; major
invidia.*

*Salvian. lib.
4. de guber-
nat. Dei.*

ne in Ethnica superstitione esse poterant.
Et nos eò prolabemur injustitiæ; Nobilis
dignemur gloriâ eum, qui nullâ virtute,
nobilitatis tesserâ, noscibilem sese com-
mendet? Atq; hæc latronum receptacula,
postquam Germanicus noster Hercules
demolitus erat; vehementer non modò
ii, quibus sensum natura dedit; sed etiam
tectâ atque agri tum lætari videbantur.
Tum viatores, ii præsertim, qui mercatu-
râ rem faciebant, tutiores sibi gloriaban-
tur merces suas in triviis, in semitis; quàm
in cauponum abstrusissimis antea, muni-
tissimisq; recessibus exstitissent. Etiam
pro tribunali cùm sederet in curia, justiti-
æ erat tenacissimus: proq; ea asserenda
res abstrusissimas ingenio pervidebat eò
usq; ut in apricum proferrentur. Defere-
bat ad illum Mercator Noricus Hospi-
tem; à quo sibi ducentas argenti marcas
tagaci manu subductas querebatur. Erat
Hospiti opere Phrygio & plumis pileus
perelegans: cujus se amore accendi finge-
bat Cæsar: impetrat; per fidum internun-
tiam

tium mittit Hospitæ, mariti nomine: isto-
 que quasi symbolo deposcit sacculum
 cum ducentis marcis, pro mercimoniâ
 coëmenda. Succedit bonus dolus; quo
 confirmatus experiri Mercatorem jubet
 causam suam: Hospitemque negantem
 convincit, multâ adficit; Mercatori,
 quod furto videbatur deperditum, resti-
 tuit. O amabile justitiæ prudentiæq; con-
 sortium! Dum autem, quâ domi, quâ fo-
 ris securitatem præstabat suis Rodulphus;
 non ita certus suæ salutis. Tantillum enim
 aberat; & vel imperio fuisset, vel cum eo
 vitâ privatus à malitiosissimo fraudato-
 re: nisi ipsum autorem suæ ultæ fuissent
 furia artesq; pessimæ. Quid enim inau-
 sum relinquit humana pravitas, ubi spes
 domini adfulgeat? Veterator quidam
 componit fabulam, poëta ipse & actor:
 seq; Fridericum Imperatorem, jam ante
 duos & viginti annos desideratum, fingit
 reducem, vulgatq; redivivum. Ne men-
 dacio color deesset, aut cerussa ad mango-
 nium qualiscunque, in vulgus spargebat,

*Vetus Saxon.
 Chronicō vo-
 cat eum Tilo-
 nem Collupi-
 um; Avētinus
 Fridericum
 Stuphiū: qui-
 dam Holz-
 schuch.*

*Imperia pre-
 tio quolibet
 constant bene.
 Pessimè Po-
 lynic. apud Se-
 nec. in The-
 baid.*

Ore durissimo, sine fronte: præ tædio atq;
 onere laborum in Imperio, secessionem
 se quondam à suis fecisse; agricolam mor-
 tuum, suo loco, deposuisse in loculum: se
 verò habitu attrito peregrinatum. Nunc
 reversum, ut imperij clavum, recipiat
 modereturque. Erat subditivo isti, ut Fri-
 derico, rara quædam oris gravitas, forma
 similis, par ætas: erat totius stemmatis
 notitia: militibus verò & equestri ordini
 commemorabat Friderici dicta, facta, eo
 colore: ut credulum vulgus, insito quo-
 dam novitatis appetitu, in nassam suam
 attraheret. Sed quid vulgus dixi? In tota
 inferiore Germaniâ, magnas sibi adjun-
 gebat vires, nobiles urbes: ipsos quoque
 Thuringiæ Landgravios, ætate nondum
 provectâ, unâ cum Henrico Brunsvvi-
 censi fucoso specioso, personæ suæ ac falla-
 ciis addictum reddiderat? vix anno ver-
 tente, bis mille & quingentas argenti
 marcas, ut corraferat, sic prodegerat. Quo
 credimus fuisse animo Rodolphum ad-
 versus hoc monstrum? Veniebat in men-
 tem

*Chronicon
 Colmariense
 refert sub an.*

*1295. post mor-
 tē Rodulphi.*

*Ostentabat se
 pro Friderico
 juniore Sue-
 vis. ait Egnat.
 lib. 3. Rom.
 princ.*

An. Chr.

*c l v. c c.
 LXXIII.*

*Nequitia fa-
 cile imitato-
 res invenit.
 Philo.*

*Nullum viti-
 um est sine pa-
 trocinio. Pa-
 norm. dedit.
 & fact. Al-
 phons.*

L. F. or. li. 49.

tem; hisce imposturis, ex quadam oris similitudine, rerum summam ad vilissimum sæpe homuncionē devolutam esse.

Suetō in vita.

Gesserat se pro Philippo, Persei regis filio, Andriscus quidam, infimi subsellii homo: sed à Metello in catenis Romam

Justin. lib. 35.

ductus triumphatusque est. Vendebat se pro Agrippa Posthumo, Tiberii tempestate, ignobile mancipium: sed detractâ personâ, clam homo & tormentis exquisitis necatus fuit. In Syria quidam è plebe nequam, etsi annos novem, menses decem gubernasset imperium, rex histri-

*Chronic. Vor-**matienſe ha-**bet, eum Fri-**debergæ cum**duobus cōpli-**cibus combu-**stum fuisse.**Egnatius ait,**combustum,**Novesii, l. cita-**to. Pat. al. Nus-**sia ex Lazio.**Eberndorſſe-**rus Moguntia**ait deprehen-**sum.*

trius, voluptatibus eum solutum inter scorta & compotores adoritur, superat, trucidat. Has technas prævidebat

Rodulphus; sed certus, non posse diu palliari mendacium, Rheno prono de-

scendit: Pseudo Fridericum varia molien-

tem, capit: & Vezlariæ in Cattis, præsti-

gias confitentem artesque Magicas, cō-

bussit vivum: ut periret fumo, fumum

qui vendiderat: de ossibus ne vestigio

ψαδόμεν
δεῖς λανθά-
νει πολὺν
χρόνον.

Διὶ λανθάνει
μενδάν.

Διὶ λανθάνει
μενδάν.

Διὶ λανθάνει
μενδάν.

Διὶ λανθάνει
μενδάν.

Διὶ λανθάνει
μενδάν.

quidem relicto: quemadmodum ex progenie improba ne catulus quidē est conservandus. Sed quo feror? novam quandam patior ex copiā difficultatem: ut quid deligam, sim dubius. An orationem ad id referam? quòd senectutem Cæsar leniturus suam, eo ipso anno, quo mel pluerat in Alfatia finibus, Agnetem Burgundam, Galliarum regis neptem formosissimam matrimonio sibi junxit secundo; sterili, sed quieto cætera, & verè secundo juxtaque amabili. Amabili dico; quippe ne sua, ne conjugis evilesceret auctoritas; comitem Leningium, Spirenses Episcopum, exilio multavit: quòd protervus homo, oblitus castimonie sacerdotalis, gravitatis Germanicæ, pietatis in Principem, non dubitaverit, repugnantem Agnetem osculo petere: cum curru eam levasset, officio honorario. Illud quoque præ nobis ferendum; quod ad laudem non minùs principis, quàm commodum Reipub. pertinere certum est. Civitatibus Italiae, Bononiae, Florentiae, Genuae, Lucæ

An. Chr.

c l o. c c.

LXXXIV.

Instit eum, aliud pacificale de osculandū

querere: hoc sibi soli emptum. Cuspin. & alii.

Michaël Saxo
pag. 97.

O ignis infernalis luxuria! cujus materia gula, cujus flamma superbia, cujus scintille prava colloquia, cujus fumus infamia, cujus cinis immunditia, cujus finis gehenna. Hieron. in epist

*Cæsaris se tam-
men dicto au-
dientes fore
promiserunt.*

*Gerard de
Roalib. 1. hist.
Austr.*

*Hohenecium
vocat è gente
Elisca, Nau-
clerus.*

Lucæ per Legatum Hohenecium, liber-
tatem pretio concessit: non avaritiâ qua-
dam; aut neglectu imperij; sed quia per-
exiguum ex iis fructum, onus maxi-
mum in imperium redundare jam vide-
bat. Quis enim est adeò secors; qui onus
suscipiat Atlantæum; ex quo nullum sen-
tire commodum possit? Et distrahebatur
tùm Italia universa, furiosis Guelphorum
& Gibellinorum factionibus: ut sagacissi-
mus Cæsar, cùm neque domi satis paca-
ta haberet omnia, nunquam induxerit
animum, salutare alienam à Germanis
Italiam. Caussam rogatus, & cordatè re-
spondit, & sapienter ex leonis lupique
apologo:

—— quia me vestigia terrent,
Omnia me vorsû spectâtia nulla retrorsû.

Atque utinam cautione hac usi fuif-
sent, & prædecessores ejus & successores!
non tot tamque præclari Imperatores,
sat scio, vitæ fortunarumque suarum ja-
cturam fecissent. Aureum ergo Rodul-
phi scitum, dignum adeò, quod pectori

Potentiam, divitias, imperiū vel mulier, vel puer potest alicui imponere. Ut autem is, qui magnam est adeptus potentiam, tolerare eam & administrare possit, neque mole rerum conteratur, aut subvertatur; viri est, virtute, mente, atq; animo præditi. Plutarch. orat. altera de Alex. fort.

imprimatur altiùs: Benè imperare meliùs, quàm regnum ampliare: planè ut Scipio, qui cū Censor esset, noluit in carmine tritum illud poni, Dii augete; sed Dii conserve Rempubicam. Et quid tandē in Rodulpho erit: quod cujusquam prædicatio vel transilire vel prætervehi debeat? In Burgundiā quid præstiterit, illustrius est; quam dicendi ulla Venus aut gratia exornare possit. Videbat partem illam imperii nutantem, ac jam penè inclinatam, confirmandam esse. Educit non tam numero constantem exercitum, quàm viris: vastat Montisbelgardum; Bruntrutum in ordinem cogit; imminet terrificus toti Burgundiæ. Exlegat ad Cæsarem Philippus Pulcher Gallorum Rex, qui nuntient magno verborum horrore: ni desistat Rodolphus loco; propediem ad futurum Philippum, nullo impediēte. Parum aberat, quin cacchinnis oratorem excepisset Rodolphus: & progredia-
tur, inquit, Rex tuus; quem ita excipie-
mus

Alij hierographiam tribuunt ei, spaurum & olivā, brachio ferreo cōprehensam cū Symbolo: Vtrum lubet: quasi cū Romanis eodem sinu & pacem & bellum offerret.

An. Chr.

c l o. c c.
LXXXXIIX.

mus: ut non saltandi, neque restis ducen-
 dæ causâ, nos hic consedisce discat; neq;
 tam proclive esse, arma vibranti mani-
 bus leges præscribere. Agnoscebat rex
 Cæsar's animum ex sermone, ut cantu a-
 vem, ungue leonem: neq; putabat, ad
 certamen esse provocandum aquilam; cu-
 jus fortitudinem tam erat difficile sustine-
 re; quàm proclive illi succumbere. Cæsar
 Burgundos tam pertinaci premit obsidio-
 ne: ut, posthabitis ciborum lautitiis, ur-
 gente annonâ ipse erutis rapis famem se-
 daverit: quasi cum Tacito Augusto doce-
 re & milites & Duces constituerit: fruga-
 les mensas olusculis & legumine Pytha-
 gorico instructas, multò lautiores esse,
 quam Milesiorum sumtuosa fastidia.
 Quod cum prænosset, in exercitu quam
 esset conducibile; exegit castris, cum
 famæ exauctoramento, omnes; qui de-
 licatâ gulâ cibos opiparos appete-
 bant. Perfecit denique constantiâ suâ
 Rodulphus, & frequenti Helvetiorum ex-
 cursio-

*Sonit homi-
 nes, ut ara
 tinnitu di-
 gnoscuntur.
 Quinti' L.*

*Minus mor-
 tem timet,
 qui minus de-
 litiarum no-
 vit in vita. Ve-
 get.*

*Quid est, quo
 vesci non co-
 gat fames?
 Aug. 15. civit.
 27.*

An. Chr.

c l c. c c.

LXXXIX.

cursione : ut Comes Chalonius, trepi-
 dante universâ Burgundiâ, pacem orave-
 rit obsessis & exoraverit : Cæsari verò, &
 toti Imperio Basileæ fidem sanxerit. Rur-
 sus tum excitabatur lætitia ; quam non
 modò in universo Imperio præ se ferebant
 incolæ, accolæ : sed videbatur in societa-
 tem gaudij exilire ipsa etiam Mater tellus:
 quæ paulò ante Christi natalitia se floribus
 vestivit, arbores ornavit folijs, fructu se
 exundavit : ut venatores tum fraga legere
 in Alsatiæ campis atque convallibus pos-
 sent. Hic locus nimium quantum mihi
 suppeditaret orationis : nisi & modus in-
 dicendo esset quærendus, & ad portum
 hæc cymba convertenda. Jam quindecies
 reportaverat ab hostibus victorias Cæsar :
 cum appropinquante postremo vitæ a-
 ctu, ægrius ferebat negotiosam curarum
 molem. Quid enim illud? quòd cum re-
 gium diadema quondam ante se explica-
 tum intuitus, suspirabat : O quàm amica-
 bili fulgore perstringis oculos spectanti-
 um ; sed si mortales scirent, quantum sub
 te

*Magnum o-
 pus sustines
 capite, regium
 insigne : hoc
 aut moderatè
 perferendum
 est ; aut quod
 abominor, in
 te ruit.*

*Cobanes Besso
 apud Curt.
 lib. 7.*

*Inde Victorio-
 si nomen cõn-
 secutus. Com.
 histor.*

*Dassel. in
 Rodolph.*

te molestiarum lateret; nemo etiam humo sublevaret. In summo tamen rerum difficilimarum onere facit, quod bonus pater de liberis cogitat. Cum jam lenta febris succum omnem exhauriret corporis; de salute imperij, post mortem quoque suam stabilienda cogitationem suscipiebat: filium Albertum Francofurti successorem proponebat. Quod cum peragi non posset tum temporis; redit Cæsar Erphurdiam: nullam laboris partem sibi minuens; quod, ex Vespasiani scito, certo statuerat: Imperatorem stantem mori oportere. Spiram Vangionum se deportari jubet, ingravescente tabifico morbo: & properandum sibi (jocatur fortissimus) ut reges illic conveniat: nimirum ut prædecessorum suorum monumentis inferatur. Voti sui apicem attingit; imò antevertit, opinione citius: cum Germeshemij in Alfatia hoc corporis solutus carcere, sine fremitu, sine gemitu gloriosam animam Deo sospitatori commisit: corpus, tam divinis habitatum virtutibus, Spiræ prope Philippum Suevum, Barbarossæ, M filium,

*Febrim beſti-
cam appellat
Pantal.*

*Sueton. in
Vespian.*

*An. Chr.
15. CC. XCI.*

*Doglion ait,
exspirasse eum
Spiræ præſente
Imperatrice,
Bohemiæ re-
ge, multisq;
& præclaris
principibus, ex
Nauclero. Ait
& Dassel.*

*ἀεχόν ἀγα-
θὸς ἰδὲν ἀγα-
θὸς πατὴρ
ἀγαθός.*

*Bonus prin-
ceps nihil dif-
fert à bono
patre. Xe-
noph. lib. 8.
Cypriod.*

*Tempori ce-
dere, id est,
necessitati pa-
tere, semper
sapientis est
habitum. Cic.
ad Torq.*

*Viris fortibus
& generosis
nullus laboris
finis est, eorū
præsertim, qu-
ad gloriam &
decus ducunt.
Arrian. lib. 5.*

filium, in spem resurrectionis repositum
 fuit. Hanc Cæsaris mortem nemo e-
 rat, qui animo ferre æquo potuerit. Lu-
 gebant Septemviri; mœrebat Principum
 ordo; imperij facies confecta senio videba-
 tur; squallebant urbes, villæ, agri, ejus
 expectatam esse mortem; cuius ope-
 jus, æquitas, leges, religio, pudor, pu-
 dicitia in imperio vigerent. Versaba-
 tur terror ante omnium aures, oculos, a-
 nimos: quòd ab omni ævo comprobatum
 sit; exitiales & portentosas esse Principum
 mortes: eoque formidabant, credo,
 magis; quod circa hæc tempora exustâ
 propè universâ Pragâ, mulier quædam
 leonem peperisse dicatur, in agro Con-
 stantiensi; qui Rodulphi fundis vicinus
 ac penè patrius erat. Ominosum & hoc
 fuerat: quòd paucis retrò mensibus,
 & ipsum cœlum horribili mugitu intonue-
 rat, & grando deciderat diro impetu,
 & fulgura visa fuerant, quæ mortalium
 oculos animosque summoperè perstrinx-
 rant. Ac nos quidem tantò impensius
 lugere-

*FlInItVr Sep-
 teMber Vbl,
 sVper astra,
 reLatVs,
 CorporIs
 HabsbVrgVs
 fLeblLe po-
 nIt onVs.*

*Aventin.lib.
 7.annal.*

lugeremus Divi Cæsaris obitum: nisi in so-
 bole clarior ejus subinde effulsisset virtus.
 Lacedæmonijs tum Rempublicam tutari
 suam, finibus quoque dilatari contigit;
 cū Regem nisi ex Herculis stirpe non
 haberent. Quid ego in comparatione
 de te, Rodulphe, quid de tua dicam
 progenie? Stetitne imperium, tot Cæsa-
 ribus ex stirpe tua in miraculum gentium
 prodeuntibus? floruitne Germania; cele-
 branturne regna ad immortalitatis glori-
 am; quæ tu sanguine quasi tuo per nepo-
 tes recreasti? O vigeant, valeant Heroum
 Heroës: sint incolumes, sint florentes, sint
 beati: ingrediantur per Justitiæ templum
 in Felicitatis illud æviternum. Tu verò
 beatissime Rodulphe, hanc nostram po-
 stremam accipe pietatem, qui neminem in
 terris à vultu tuo tristem dimisisti:

*Educantium
 filios laus est,
 de filiorum
 probitate lau-
 dari. Athala-
 ricus rex apud
 Cassiod. lib. 8.*

*Ζηλωτὸς ὅστις
 ἡ τύχη σεν εἰς
 τέκνα.
 Beatus est,
 beatus est qui
 in liberis.
 Eurip. in Ore-
 ste.*

*Honestissimū
 est, majorum
 vestigia sequi;
 si modò recto
 itinere præces-
 serint. Plin.
 lib. 5. ep. 8.*

*Prisca quis Herculeæ memoret miracula clava,
 Geryonisve necem domiti, vel Thracia monstra,
 Vel gravidam colubris hydram? procul ito. RODULPHUS
 Ille est, quem varij victrix industria casus*

M 2 *Altiùs*

*Altiùs evexit ; mundi quà lactea candet
Semitæ, & ignifluos per calum colligit orbes.
Hoc virtutis opus, procerum tot condere gentem,
Tot regum sobolem cælo numerare profundo.
O fruerè ambrosiâ, & divini nectaris haustu,
Romani pater imperij, sanctiq; Senatus!
Qui lapsam impavidus regnando restituit rem,
Excipit hunc cælo simplex, sine nube, voluptas.*

FINIS

DN.

DN. CASPAR. DORNAV.

Phil. & Med. in illustri SCHONAICHIANO
PROFESSOR. ETHOPRAXIAS celeberr. & pro
tempore RECTOR. DN. & Amicum veterem, nunc
collegam honorand. cum suum RUDOLPHUM
HABSBURG. publici juris secundò
faceret.

HERO Æ hoc animæ est; Heröas Marte vel arte
Insignes, Genij cultu æternare perenni,
Et facta ac famam illorum describere verbis
Planè divinis, & sic transmittere in ævi
Vivacis seriem, sive illos ferreus ur sit
Somnus, seu vescuntur adhuc vitalibus auris.
Atq; tuum hoc proprium est, DORN AVI, ô Palladis
ingens
Magmentum, & Phæbiæ Musarum nobile sanguen.
Nam non in trivijs hæres, cordatior Autor,
Pullato aut circo, aut olidæ pædore culinæ:
Sed caput ad cœlos effers, atq; ore disertò,
Virtutum, morumq; doces habitumq; modumq;
Addis & ex quavis Scriptorum classe decentes
Et verè ætherios flores, quos ipsamet Uxor
CHLORIS amet ZEPHYRI, latæq; per arva NAPÆÆ.
Nec jejuna equidem nobis tu verba propinas,
Aut aliquo adfectas quæ fòrs mulcere nidore
Has possint aures: nec floribus illa coronas
Nudis, pruritu quæ titillare potissint
Plebejos animos, qui non nisi stulta sequuntur
Bæotum sectæ deliria, lumine quicq;

Ceu per transfennam, pæto, fastigia rerum
Perlustrant tantum, contenti furfure inani.
Mens tibi sed melior: nobis cum sanguine succum
Qui bonus instillas rerum & paulo altius ipsis
Insinuas oculos adytis Virtutis & Artis.
Dum veterum Heroum, dum viva exempla novorum,
Ducis in orchestram Mundi, Famæq; theatrum;
Et velut in speculo monstras, vitare quid æquum,
Aut quid nos deceat quovis imitarker Actu.
Hocne est illius, divinæ particulam auræ
Qui solers hausit, cuiq; è meliore metallo
Japetionides præcordia mascula finxit?
Ædepol Anticyris nullis sanabitur, ista
Qui negat, atque strabo livoris verberat ictu.
Ecce tibi exemplum, exemplo quod majus, & omni
Largius Historiæ textu, ex HABSPURGIDE gente
RUDOLPHUS PRIMUS, Cæsar summusq; Monarcha.
Quantus jò Cæsar! vexit quem Solis ab ortu,
Solis ad occasum felici Gloria curru,
Atq; togâ atq; Sago celebrem, primumq; parentem
Prosapie AUSTRIACÆ, quæ nunc regit unica Mundum
Numine Cæsario Christianum; quæq; paternum
A Sobole ad sobolem post est rectura tribunal.
O fatum ad votum Rudolphi Cæsaris! olim
Fronte Mathematicus, quod ei prædixit aperta.
Principium fors tenve fuit? concedimus ultro.
Nil subito emergit magnum molimine primo.
Sed tamen implevit mensuram nominis ille,
Officiiq; sui, FRIDERICI in Cæsaris aula.
Antiquum & genus est, & Regum ab origine primam
Diductum, magnos geniturum post quoq; Reges,

Et

Et Regum Reges. Annales erue priscos
Atq; novos, numeraq; mihi hoc ex stemmate Divos,
Induperatores unum & bis quinq; videbis.
Quis Reginarum porro? quis nomina Regum?
Archiducum enarret quis vires? quisve tiaras?
Omnia sunt hujus gentis sublimia regna,
Imperia, & fasces, diademata, sceptrā, coronā.

O præsint nobis æternum in temporis augmen,
Et profit genus AUSTRIACUM! locupletius auram
Quæ stirps ad divam rapitur? moderamine quæ gens
Majori potuit Patrium componere mundum?
TITUS AMORMUNDI, Romanis dictus: at OT-
TO &

MAXIMUS ÆMILIUS Germanis, numine blando
Qui Mundi sceptrum, faciles rexere parentes.
Quilibet AUSTRIACA sed nunc mihi gente creatus
Jure bono dicetur *amor mundi*; aspice nobis
Cæsara MATHIAM: quis cō tibi blandior usquam
Visus? MAXMILIANO itidem est humanior ecquis?
Sed ne longè abeam? reliquorum CAROLUS instar,
CAROLUS AUSTRIACUS, nostratis EPISCOPU-
oræ

Magnanimus, colitur: qui nos tam pectore leni
Allicit & comi, pater ut non mitior ullus,
Ducere ad obsequium sobolem præceptaq; possit.
Fallor an hoc mecum culto sermone profaris
Publicitus, cæliq; vehis super æthera tantæ
Virtutis strophium, DORNAVI? nempe Dynastas
Heröesq; istos tibi sic clarare statutum est.

Vivat DORNAVIUS! Gentem hanc ut porro Suadâ
Magnificare suâ, canere & præconia possit.

Vivat

Vivat & AUSTRIACÆ majestas stirpis, & aurea
Hērōum soboles, nostros quæ vivit in usus
Et nos defendit contra hostica monstra, tyrannos.
Vivat at in primis, cui mollia fata precatur
DORNÆVIUS doctâ suadellæ voce, perennē
CAROLUS hic vivat, nostratis EPISCOPUS oræ:
Vivat jo, & vivat quoq; res SILESA sub illoq;.

Devota mentis. ergo f.

*Baltb. Exnerus de Hirschberga, in
illustri Schönaichiano Historiar.
Professor Publ.*

S. Benigne Lector.

*In expungendis erratis, si lubet, ita versare. p. 8. v. 16. l. transferenda.
p. 15. v. 8. l. hortulanorum. p. 50. v. 5. l. in vicinia. p. 73. v. 16. l. miscere.
p. 75. v. 22. l. nasum. p. 87. v. 8. l. provocandam. Reliquas dictiuncula-
rum minutias facile quisvis observabit. Doleo tamen; me absente no-
tas Historicæ cum axiomatis practicis nonnullibi esse confusas: quæ
d. verso margine erant discretæ. Imputet hoc lector simplicitati Ty-
pographi; sed & ignoscat. V.*

Dornau, Caspar,

Rodulphus Habsburgicus, panegyrico historico celebratus, et notis variis,
regulis theologicis, ethicis, politicis illustratus

Bethania ad Oderam [1617]

4 Diss. 387#Beibd.2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10650910-0

VD17 14:052862E